

Ville Tolppanen

”ET EI OO VAAN SITÄ YHTÄ TAPAA TEHÄ TÄÄLLÄ”

Nuorten kokemukset Ysiplus-opetuksesta

Opinnäytetyö

Humanistisen alan ammattikorkeakoulututkinto

Yhteisöpedagogikoulutus

2022

**Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu**

Tutkintonimike	Yhteisöpedagogi (AMK)
Tekijä	Ville Tolppanen
Työn nimi	”Et ei oo vaan sitä yhtä tapaa tehdä täällä” Nuorten kokemukset Ysiplus-opetuksesta
Toimeksiantaja	Jyväskylän kaupunki
Vuosi	2022
Sivut	48 sivua, joista liitteitä 1 sivu
Työn ohjaaja	Jaakko Pitkänen

TIIVISTELMÄ

Tämä opinnäytetyö käsittelee Ysiplus-opetuksessa olevien nuorten kokemuksia opetuksesta. Tarkoituksena on myös tarkastella, miten Ysiplussan pedagogiset vaikutteet näkyvät nuorille. Ysiplus on toiminnallisen perusopetuksen malli, jossa suoritetaan opetussuunnitelman mukaisesti peruskoulun puuttuvia opintoja yhdeksännen luokan aikana tai sen jälkeen. Tavoitteena on saada peruskoulun päättötodistus. Opetuksen tavoitteena on myös lisätä nuorten hyvinvointia. Ysiplus-opetuksesta ei ole aiemmin tehty opinnäytetyötä.

Tutkimuksen kohderyhmänä toimivat Ysiplus-opetuksessa olevat 15–17-vuotiaat nuoret. Aineisto kerättiin nuorten kokemuksista teemahaastatteluiden ja havainnoinnin avulla. Tutkimustyö tehtiin lokakuun 2022 aikana. Havainnointipäiviä oli yhteensä yhdeksän ja teemahaastatteluihin osallistui kuusi henkilöä. Havainnointi oli aktiivista ja siitä kirjoitettiin strukturoimatonta havainnointipäiväkirjaa. Teemahaastattelut nauhoitettiin ja litteroitiin. Litteroitu aineisto jaettiin teemoihin, josta kirjoitettuihin tuloksiin lisättiin havainnoinnista saatua aineistoa tutkimuksen tueksi.

Opinnäytetyön tulokset osoittavat nuorten olevan tyytyväisiä Ysiplus-opetukseen eikä aineistosta löytynyt kritiikkiä Ysiplussaa kohtaan. Nuoret kokivat koulumotivaationsa nousseen, mihin vaikuttivat nuorten valinnanvapaus, rento ilmapiiri sekä yksilöllinen tuki. Nuoret kokivat myös ottavansa enemmän vastuuta opiskelustaan kuin aiemmin. Tilat koettiin toimivina ja suhteet muihin nuoriin olivat joko hyviä tai neutraaleja. Henkilökunnan tukea ja rentoutta arvostettiin ja heidän käytöksensä loi kannustavaa ilmapiiriä. Johtopäätöksinä voidaan todeta Ysiplussan palvelevan hyvin erilaisena tapana suorittaa peruskoulun päättötodistus ja tarjoavan nuorille heille mieluisan kouluympäristön.

Asiasanat: perusopetus, koulupudokkaat, kokemukset, hyvinvointi

Degree title	Bachelor of Humanities, community educator
Author	Ville Tolppanen
Thesis title	“Not just a one way to do things” Student’s experiences of Ysiplus-education
Commissioned by	Jyväskylä City
Time	2022
Pages	48 pages, 1 page of appendice
Supervisor	Jaakko Pitkänen

ABSTRACT

Ysiplus is a learning-by-doing education project enabling students to complete missing ninth grade studies as per the Finnish elementary school core curriculum. Ysiplus aims to have the student acquire the Finnish basic education certificate, while also improving the student's well-being. The primary objective of this thesis was to find out what sort of experiences the participating students had during their time in Ysiplus. An additional objective was to study the pedagogical effects the Ysiplus education had on these students.

This study is qualitative in nature. The data collection consisted of 6 semi-structured interviews and 9 unstructured observation day sessions, spanning a full school day each. Participant observation was used as an observation method. The data from the interviews presented several clear themes during transcription, and the classroom observation session journals supported these findings.

The results of the research indicate that the students were overall satisfied with Ysiplus. They felt that it was a great option for acquiring the basic education certificate, reporting a boost in their level of motivation due to their ability to influence the texture of the education in Ysiplus. The students enjoyed the casual atmosphere during class and made note of receiving individual support from their teachers. The students also experienced an increased sense of responsibility towards studying. In conclusion it is safe to say that Ysiplus is working great as a different option to accomplish the Finnish basic education certificate.

Keywords: basic education, dropouts, experiences, well-being

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
2	PERUSOPETUS.....	8
3	YSIPLUSSAN PEDAGOGINEN VIITEKEHYS	11
3.1	Pedagoginen viitekehys lyhyesti.....	11
3.2	Nuorten taidetyöpajan pedagogiikka.....	11
3.3	Positiivinen pedagogiikka	14
3.4	Sosiodynaaminen ohjaus.....	15
4	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	17
4.1	Tutkimuksen kohde.....	17
4.2	Tutkimusmenetelmät	18
4.3	Aineistonkeruuprosessi.....	19
5	TUTKIMUKSEN TULOKSET	21
5.1	Aiempi koulunkäynti.....	21
5.2	Opiskelu Ysiplussalla.....	23
5.2.1	Toiminnallinen ja yksilöllinen opiskelu	23
5.2.2	Ilmapiiiri ja käytännöt	26
5.2.3	Motivaatio ja vastuu	28
5.3	Kokemukset suhteista ja tiloista.....	30
5.3.1	Opetustilat.....	30
5.3.2	Sosiaaliset suhteet.....	31
5.3.3	Suhde itseen.....	34
6	JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	35
6.1	Johtopäätökset	35
6.2	Pohdinta	39
6.3	Tutkimuksen eettisyys, luotettavuus ja jatkotutkimusideat.....	42
	LÄHTEET.....	45
	LIITTEET	

Liite 1. Teemahaastattelun runko

1 JOHDANTO

Perusopetus on Suomen koulutuksen lähtökohta, jonka pohjalta lähdetään kohti koulutuksen toista astetta. Vaikka suomalainen koulutusjärjestelmä on historian aikana saanut kehuja maailmalla, on esimerkiksi Pisa-tuloksissa tasomme laskenut tasaisesti viimeisen kymmenen vuoden ajan (Vanhala 2021). Koulupudokkaita on vähintään 4000 Opetushallituksen Jyväskylän yliopistolta tilatun raportin (2002) mukaan. Kouluissa koulupudokkaiden tilanne on tiedetty ennen selvitystäkin ja kouluissa on tunnistettu kahdeksannen luokan syksy tyypilliseksi ajankohdaksi, jolloin nuoret alkavat pudota koulusta. (Savela 2020.) Yläkoulu nähdään haastavana aikana nuorelle, kun nuori tulee elämässä kehitysvaiheessaan murrosikään. Yläkoulu onkin muutoksia täynnä verrattuna alakouluun. Luokanopettaja vaihtuu luokanvalvojaan, joka ei opeta kaikkia aineita, vaan aineenopettajat ovat erikseen ja he opettavat useampaa luokkaa. Kotiluokkaa ei ole, vaan opetusta tapahtuu oppiaineiden mukaisesti eri luokkatiloissa. Koulupäivät pitenevät, uudet oppiaineet tulee opetukseen mukaan ja valinnaisuus lisääntyy vapaasti valittavien oppiaineiden muodossa. Näin katsottuna alakoulusta siirtyminen yläkouluun voi nähdä hyvinkin vaativana. (Mannerheimin lastensuojeluliitto 2017.)

Tämän opinnäytetyön tilaajana on Ysiplus, joka on Jyväskylän kaupungin alla toimiva, hallinnollisesti Kilpisen yhtenäiskoulun alainen perusopetuksen toimija. Ysiplus kehitettiin Euroopan Sosiaalirahaston rahoittaman Kasvun maisema -hankkeen alla, joka toimi vuosina 2017–2020. Hankkeen loputtua Ysiplus siirtyi Jyväskylän kaupungin alaiseksi toiminnaksi. Ysiplus-opetus on toiminnallisen perusopetuksen malli, jossa suoritetaan peruskoulun yhdeksännen tai sen jälkeen jääneitä puuttuvia opintoja, jotta peruskoulun päättötodistus saadaan valmiiksi. Nuorilta vaaditaan motivaatiota sekä sitoutumiskykyä tähän Nuorten Taidetyöpajan juuriin pohjautuvassa toimintamallissa. (Jyväskylän kaupunki s.a.) Nuorten Taidetyöpajan vaikutuksen kautta tulevan työopajapedagogiikan lisäksi Ysiplus-opetuksen pedagogiset vaikutteet ovat positiivisessa psykologiassa ja dialogissa (Willberg 2019, 23). Nykyiset työntekijät kuvailevat myös pedagogisiksi vaikutteiksi sosiodynaamisen ohjauksen sekä kokemuksellisen oppimisen. Opinnäytetyön tarve tuli ilmi Ysiplussan työnteki-

jöiltä, jotka olivat kaivanneet heidän toiminnastaan opinnäytetyötä jo jonkin aikaa, koska Ysiplussalle ei ollut sitä aikaisemmin tehty. Tutkimuksen tavoite rakennettiin yhdessä työntekijöiden kanssa.

Opinnäytetyön tavoitteena on tutkia, millaisia kokemuksia nuoret ovat saaneet Ysiplus-opetuksessa. Ysiplus-opetuksen taustalla on peruskoulun päättötodistuksen tavoitteen lisäksi luoda kokonaisvaltaisempaa hyvinvointia nuorille ja tarjota mahdollisuuksia toteuttaa itseään. Näitä osa-alueita huomioidaan Ysiplussan pedagogisessa otteessa ja ajatuksena tässä tutkimuksessa on myös tarkastella, miten tämä pedagoginen ote näyttäytyy nuorille ja havaita, millaisia eroja nuoret kokevat Ysiplus-opetuksessa verrattuna tavalliseen perusopetukseen. Kohderyhmänä opinnäytetyön tutkimuksessa ovat syksyllä 2022 Ysiplus-opetuksessa aloittaneet olevat nuoret. Nuoret ovat noin 15–17-vuotiaita, joilla on syystä tai toisesta jäänyt suorittamatta peruskoulun päättötodistus. Syyt nuorten perusopetuksen haasteissa ovat moninaisia, mutta työntekijät kuvaavat usealla nuorella olevan taustalla oppimisen vaikeuksia ja neurokirjon piirteitä. Opinnäytetyön aineisto on kerätty teemahaastatteluiden ja havainnoinnin avulla ja tutkimustyö on tehty loka-marraskuussa 2022. Tutkimus on muodoltaan laadullinen eli kvalitatiivinen.

Ysiplussaa voi menetelmällisesti vertailla JOPOon eli joustavaan perusopetukseen, mutta Ysiplussan voi nähdä keskittyvän JOPOa enemmän yksilöllisempään opetukseen (Willberg 2019, 22). JOPOsta löytyy jonkin verran tutkimustietoa, ja esimerkiksi Perälän ja Kuivasen (2018) pro gradussa tarkasteltiin JOPON vaikuttavuutta. Tutkimuksen tuloksissa todettiin tapahtuneen positiivisia vaikutuksia joustavan perusopetuksen aikana, jossa oppilailla oli nähty parannusta koulumotivaation, opiskelutaitojen ja käyttäytymisen osalta (mts. 76). Vastaavia tuloksia on nähtävissä Main ja Mäkisen (2020) opinnäytetyössä, jossa tutkittiin nuorten kokemuksia JOPOsta. Oppilaat olivat kokeneet motivaation kasvaneen ja pienemmän luokkakoon helpottaneen opiskelua (Mai & Mäkinen 2020, 32–34). Tässä opinnäytetyössä käsittelen aluksi perusopetuksen käsitteistöä, jotta lukijan on helpompi hahmottaa Ysiplussan sijoittuminen perusopetuksen kentällä. Teoreettisena viitekehyksenä toimii Ysiplussan pedagogiset vaikutteet. Tutkimustuloksia pyritään peilaamaan näihin pedagogisiin vaikutteisiin, mutta pääpaino on nuorten kokemusten esiin tuomisessa.

2 PERUSOPETUS

Suomalainen perusopetus on kasvatus- ja opetustehtävään perustuvaa yleis-sivistävää koulutusta. Tavoitteena perusopetuksessa on oppilaiden yhteiskunnan jäsenyyden ja ihmisenä kasvun tukeminen sekä tarpeellisten tietojen ja taitojen opetus. Perusopetuksen päättötodistuksella on kaikilla sama jatko-opintokelpoisuus. Perusopetusta toteutetaan peruskoulussa, mikä käsittää vuosiluokat 1–9, ja se on tarkoitettu 7–16-vuotiaille. Suomalainen perusopetus on oppilaille maksutonta opetusta, joka sisältää opetuksen kustannuksen lisäksi oppikirjat, muut oppimateriaalit, työvälineet, opiskeluhuollon, koulupäivän yhteydessä olevan täysipainoisen aterian ja tietyin edellytyksin myös koulukuljetuksen. Tämän lisäksi erityistä tukea tarvitsevat oppilaat ovat oikeutettuja saamaan apuvälineet ja tulkitsemis- ja avustajapalvelut, jotka ovat heille tarpeellisia opetukseen osallistumisen kannalta. (Mitä on perusopetus? s.a.)

Oppivelvollisuus on laissa määrätty säännös, joissa on säädetty oppivelvollisuuden tavoitteista, suorittamisesta ja sen valvonnasta sekä maksuttomuudesta. Oppivelvollisuuden tavoitteena on sivistyksen lisäksi turvata kaikille tarpeellinen perusosaaminen, mitä tarvitaan elämässä ja yhteiskunnassa sekä kehittää itseään kykyjensä ja tarpeidensa mukaisesti edistäen näin yhdenvertaisia mahdollisuuksia. (Oppivelvollisuuslaki 30.12.2020/1214, 1.§.) Kaikki Suomessa asuvat lapset ovat oppivelvollisia ja oppivelvollisuus alkaa perusopetuslaissa määritetyn lukuvuoden alkaessa sinä vuonna, kun lapsi täyttää seitsemän vuotta. Oppivelvollisuus päättyy oppivelvollisen täytettyä 18 vuotta tai suoritettuaan hyväksytysti ylioppilastutkinnon tai ammatillisen tutkinnon. (Oppivelvollisuuslaki 2 §.) Oppivelvollisuus kosketti aiemmin vain perusopetuksen velvoitetta, mutta 1.8.2021 voimaan tulleen lakiuudistuksen myötä oppivelvollisuus laajeni myös toisen asteen opintoihin eli perusopetuksen suoritettua nuoret ovat velvoitettuja hakeutumaan toisen asteen opintoihin ja ne ovat heille myös maksuttomia (Oppivelvollisuuden laajentaminen s.a.).

Joustava perusopetus

Joustava perusopetus (lyhennetään JOPO) 7–9-vuosiluokille suunnattua perusopetuksen muotoa, mitä kunnat voivat järjestää pakollisen perusopetuksen

lisäksi. JOPO:n tavoitteena on perusopetuksen keskeyttämisen vähennys, syrjäytymisen ehkäisy sekä oppilaiden opiskelumotivaation vahvistaminen ja elämänhallinta. Lisäksi tavoitteina on tuki jatko-opintoihin siirtymiseen sekä opiskelunvalmiuksien edistäminen. JOPO voidaan toteuttaa kouluissa tai ohjattuna opiskeluna työpaikoilla sekä muissa oppimisympäristöissä. (Joustava perusopetus s.a.)

JOPO pyrkii tavoitteisiinsa kehittämällä peruskoulun toimintatapoja ja opetusmenetelmiä niin, että se kohtaisi paremmin nuorten yksilölliset tarpeet. Opetusjärjestelyjä muokataan yksilöllisesti nuorten koulunkäynnin tueksi noudattaen kuitenkin perusopetuksen opetussuunnitelmaa. Joustavuuden lisäksi opetuksessa panostetaan moniammatillista yhteistyötä peruskoulujen, toisen asteen oppilaitosten, kuntien nuoriso-, sosiaali- ja terveystoimien sekä mahdollisten nuorten työpajojen kanssa. Vaikka JOPO eroaa toimintatavoiltaan yleisopetukseen verrattuna, ei JOPOa lasketa silti erityisopetukseen kuuluvaksi vaan se on osa yleisopetusta. (Numminen & Ouakrim-Soivio 2009, 15.)

Perusopetuksen tuen tasot ja muodot

Perusopetuksen oppilailla on oikeus opetussuunnitelman seuraten saada tukea oppilaanohjausta ja riittävää tukea koulunkäyntiin ja oppimiseen perusopetuslain mukaisesti. Tuen tarve voi olla tilapäistä tai pitkäaikaista. Koulut antavat tukea riippuen vaikeuksien laadusta ja laajuudesta. Monet oppimisvaikeudet ja haasteet koulunkäyntiin voivat ilmetä varhaiskasvatuksen aikana tai myöhemmin perusopetuksessa. Oppilaiden on hyvä saada ajoissa tukea, jotta vältetään haasteiden lisääntyminen ja kasaantuminen. Saumattoman tuen jatkuminen on tärkeää turvata, kun lapsi siirtyy varhaiskasvatuksesta esiopetukseen, esiopetuksesta perusopetukseen sekä muihin eri koulunkäynnin vaiheissa. Oppimisen ja koulunkäynnin tuen tasot on jaettu kolmeen: yleinen, tehostettu ja erityinen tuki. Näitä tuen muotoja oppilas voi saada vain yhtä kerrallaan. Esimerkkejä tukimuodoista ovat tukiopeus, osa-aikainen erityisopetus, erityiset apuvälineet sekä avustajapalvelut. Tukitoimet aloitetaan mahdollisimman varhain, kun siihen nähdään tarvetta. Tuen onnistumisen kannalta yhteistyö oppilaan ja huoltajan välillä on oleellista. Tuen tulee olla mukautuvaa, pitkäjänteisesti suunniteltua ja muuttuvaa aina riippuen tuen tarpeesta. (Oppimisen ja koulunkäynnin tuki s.a.)

Yleinen tuki on ensisijainen tuen muoto perusopetuksessa. Se sisältää yleensä yksittäisiä pedagogisia ratkaisuja tai ohjaus- ja tukitoimia, jotka otetaan käyttöön mahdollisimman aikaisessa vaiheessa osaksi kouluarkea. Yleistä tukea pyritään antamaan välittömästi tuen tarpeen ilmetessä, eikä tuen aloittaminen vaadi erityisiä tutkimuksia tai päätöksiä oppilaan kohdalla. Jos yleisen tuen keinot eivät riitä, siirrytään seuraavaksi tehostetun tuen pariin. Tehostettu tuki on muodoltaan yksilöllisempää, ja siinä huomioidaan oppilaan tukemista jatkuvampana ja voimakkaampana. Tässä tilanteessa oppilas tarvitsee todennäköisesti useampaa tuen muotoa. Toisin kuin yleisessä tuessa, tehostetun tuen aloittaminen ja järjestäminen vaatii pedagogisen arvion, joka perustuu oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa tehtyyn moniammatilliseen yhteistyöhön. Tehostetusta tuesta palaaminen yleisen tuen piiriin tarvitsee myös vastaavan pedagogisen arvion käsittelyn. Pedagogisen arvion pohjalta laaditaan oppimissuunnitelma, jonka perusteella tehostettua tukea annetaan oppilaalle. (Oppimisen ja koulunkäynnin tuki s.a.)

Erityisen tuen piiriin päädytään, mikäli tehostettu tuki ei auta riittävästi oppilasta koulunkäynnissä. Tällöin oppilaalle tehdään pedagogiseen selvitykseen perustuva erityistä tukea koskeva hallintopäätös. Oppilaalle laaditaan HOJKS eli henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma. Tästä suunnitelmasta on käytävä ilmi, miten tukea ja opetusta annetaan erityistä tukea koskevan päätöksen mukaisesti. Erityinen tuki sisältää erityisopetusta ja muuta oppilaan tarvitsemaa tukea (Mt.) HOJKSssa määritellään esimerkiksi opiskelun erityisiä painoalueita, oppilaan edistymisen seuranta ja arviointia sekä muita pedagogisia ratkaisuja, kuten opetusmenetelmiä ja joustavia ryhmittelyjä. HOJKS määrittelee myös, missä oppiaineissa oppilas opiskelee yksilöllistetyn oppimäärän mukaan. Tämän lisäksi oppiaineiden tavoitteet ja sisällöt määritellään, ja tehdään suunnitelma siitä, kuinka seurataan ja arvioidaan edistymistä. Erityisopetuksessa olevat pedagogiset ratkaisut voivat vaihdella tarpeen mukaan eri oppiaineissa ja erityistä tuen piirissä oleva oppilas ei välttämättä edes tarvitse yksilöllistettyjä oppimääriä, mikäli tuen tarve ilmenee esimerkiksi sosioemotionaalisella alueella. (Erityinen tuki s.a.)

3 YSIPLUSSAN PEDAGOGINEN VIITEKEHYS

3.1 Pedagoginen viitekehys lyhyesti

Pedagogisella viitekehyksellä tarkoitetaan tässä sitä, miten Ysiplus-opetusta toteutetaan ja millaista kasvatuksellista ajattelua opetuksen taustalla on. Willbergin mukaan (2019, 23) Ysiplussan opetustyössä on keskeisinä lähestymistapoina sovellettu positiivista psykologiaa ja dialogia. Kaiken ytimessä on nuorten henkilökohtainen hyvinvointi ja jaksaminen, joiden myötä nuori kykenee opiskelemaan tavoitteellisesti (mts. 32).

Ennen opinnäytetyön aloittamista tapasin työntekijät ja keskustelimme heidän pedagogiikastaan ja sen vaikutteista. Nykyinen henkilökunta kertoo, että opetuksessa sovelletaan aiemmin mainittujen positiivisen psykologian ja dialogin lisäksi myös sosiodynaamista ohjausta ja yhteisopetusta. Myös Nuorten Taidetyöpajan arvot ja työpajapedagogiikka ovat vahvasti läsnä Ysiplussan toiminnassa. Keskustellessani työntekijöiden kanssa aiheesta he nostivat esiin, että positiivinen psykologia näkyy heidän työssängsä juuri positiivisena pedagogiikkana, josta työntekijät käyttävät mieluummin termiä myönteinen pedagogiikka. Yksi työntekijöistä kuvaakin, että Ysiplussan pedagogista viitekehystä voisi kuvata kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin pedagogiikaksi, minkä voisi ajatella koostuvan aiemmin mainittujen pedagogiikkasuuntausten ja menetelmien yhdistämisestä yhdeksi kasvatukselliseksi kokonaisuudeksi.

3.2 Nuorten taidetyöpajan pedagogiikka

Ysiplussan tilat ovat kansalaistoimintakeskus Mataran yhteydessä, jossa myös Nuorten Taidetyöpaja sijaitsee. Nuorten taidetyöpaja on myös Jyväskylän kaupungin alaista toimintaa ja Ysiplus toimii tiiviissä yhteistyössä Nuorten taidetyöpajan kanssa. (Jyväskylän kaupunki s.a.) Nuorten taidetyöpajaa ohjaavat omat arvot sekä työpajapedagogiikka, mistä Ysiplus on myös ammentanut itselleen menetelmiä opetukseen.

Nuorten Taidetyöpajan arvoiksi on nimetty toiminnallisuus, yhteisöllisyys ja myönteinen ajattelu. Toiminnallisuus tarkoittaa tekemistä, oppimista ja uusia kokemuksia. Toiminnallisuus on myös väylä yhteisöllisyyden luomiselle. Yhteisöllisyys merkitsee hyvää henkeä, jossa jokainen saa olla oma persoonansa

kaikkine piirteineen, taustoineen ja tavoitteineen. Yhdessä tekeminen luo yhteyttä muihin ihmisiin. Myönteisen ajattelun pohjalla on usko siitä, että kaikki nuoret ovat osaavia ja taitavia, joilla on halu tunnistaa omat vahvuudet ja löytää oma polkunsaa. (Kautto & Lehtipää 2014, 10.)

Työpajapedagogiikan ydin on tekemällä oppiminen. Tarkemman määrittelyn tekeminen on haastavaa, sillä valtakunnallisesti työpajoilla on käytössä yli 30 erilaista pedagogista suuntausta. Tekemällä oppimisen teorian puolesta on etenkin puhunut filosofi John Dewey, joka antoi painoarvoa ihmisen kyvyille oppia kokemuksesta. Dewey korosti etenkin käytännönläheisyyttä oppimisen prosessissa ja kuinka ymmärrys kehittyy omakohtaisten kokemusten kautta. Deweyn ajatukset koulutuksen uudistamisesta voi tiivistää viiteen ideaan. (Hämäläinen & Palo 2014, 24–33.)

Ensimmäinen on ajatus siitä, että koulutus on osa elämää eikä erillistä. Hän näki ongelmallisena, että koulut ovat erillisiä ja keinotekoisia toiminta-alueita, joissa opiskelun sisältö ei saavuttanut aitoa yhteyttä muuhun maailmaan oppilaiden arjessa. Kokemuksellinen oppiminen tapahtuu ihmisen vuorovaikutuksessa toimintaympäristöön, joiden perusteella kokemus käynnistää kehittävää pohdintaa. Koulujen tulisi siis luoda oppimisympäristö, jossa oppilaiden olisi mahdollista opiskella johdonmukaisesti ympäröivää maailmaa. Toisena ideana on ajatus siitä, että oppilaan taipumukset ohjaavat oppimista kuin niinkään ulkoa asetetut tavoitteet. Tällä Dewey kritisoi perinteisten koulujen mallia, jossa tavoitteet oppilaille annetaan heidän opetussuunnitelmien kautta ja näin sivuutetaan oppilaiden henkilökohtaiset taipumukset. Tämän seurauksena oppilaille tulee motivaatiohaasteita ja vaikeuksia soveltaa oppimaansa koulun ulkopuolella. Hän ei kuitenkaan tarkoita, että oppilaille pitäisi antaa täysi vapaus yksilöllisille taipumuksille, vaan he tarvitsevat opettajan ohjausta. Oppilas tarvitsee ohjausta, jotta oppilas voi suunnata taipumuksiaan kohti sosiaalista yhteiselämää ja tulla osaksi yhteiskuntaa. Kolmas idea liittyy oppimiseen ja kuinka oppimista tapahtuu kokeilevan toiminnan välityksellä eikä passiivisesti tietoa vastaanottamalla. Tässä Deweyn kritiikkinä on opetuksen muoto, jossa valmiiksi järjesteltyjä kokonaisuuksia pyritään siirtämään oppilaalle ilman, että siihen liittyy omakohtaista työstämistä. Hänen mukaansa tieto ei siirry passiivisesti, mikäli oppilas ei koe tiedon olevan merkityksellistä hänen oman kokemuksensa

kanssa. Toiminta vie oppilaita omakohtaisten kysymysten äärelle ja siten motiivoi heitä toimimaan uuden tiedon eteen. Tässä ideassa Dewey korostaa juuri yhteistoiminnan merkitystä. Kun oppilaat toimivat yhdessä, he tulevat tietoiseksi omista taipumuksistaan ja yksilöllisyydestään suhteessa toisiin ihmisiin ja oppivat, mitä he itse voivat antaa toisille ja saada toisilta itselleen. (Alhanen 2013, 139–145.)

Neljäs idea koskee oppimisen jaottelua ja kuinka oppimisen tulisi perustua kokemusjatkumon työstämiseen eikä kokonaisuuden pilkkomiselle. Tällä tarkoitetaan sitä, miten perinteiset koulut tekevät tiukan jaon oppiaineisiin eivätkä pyri liittämään näiden tietoa toisiinsa. Deweyn mukaan tämä tiedon irrallisuus hankaloittaa tiedon soveltamista oppimisympäristön ulkopuolella, vaikka juuri tiedon yhdistäminen oppilaiden oman kokemuksen ympärille edistäisi oppimista. Hän korostaa, kuinka uuden tiedon yhdistäminen oppilaan kokemusjatkumoon tekisi tiedosta merkityksellistä eikä tieto välittyisi oppilaille vain irrallisina asioina. Dewey nostaa tässä ideassa esiin tieteellisen menetelmän oppimisen ja sen olennaisuuden. Hänen mielestään on tärkeää, että oppilaat ymmärtävän tieteen toimintaperusteet eikä vain sitä, mitä tiede on opettanut meille maailmasta. Viidennen idean ajatus on se, että oppimisen tulee tähdätä jatkuvaan uudistumiseen eikä tyytyä omaksumaan valmiiksi annettuja elämäntapoja. Tässä ideassa on kyse Deweyn kriitikkistä siihen, että miten koulutusjärjestelmä voi olettaa tietävänsä tarvittavat ja oleelliset päämäärät ja tavoitteet oppilaille alati muuttuvassa maailmassa. Hänen mukaansa olisi tuntemattoman tulevaisuuden kannalta tärkeintä keskittyä oppilaiden kokemuksen kehittämiseen, merkityksien ja yhteyksien löytämiseen sekä edistää kokemukSELLISTA oppimista. Toisin sanoen oleellista on keskittyä oppilaiden kykyyn oppia kokemuksista, jotta tämä kokemukSELLISEN opin taito auttaisi heitä tulevaisuudessa. Dewey nostaakin koulutukselle yhden selkeän päämäärän, mikä on jatkuva kasvu. Tämä jatkuva kasvu tapahtuu kokemuksesta oppimisen kautta ja sen myötä mahdollistaa kokemuksesta uudistumista. (Alhanen 2013, 146–150.)

Nämä viisi ideaa on myös listattu Hämäläisen ja Palon (2014, 25–26) työpajapedagogiikkaa käsittävässä teoksessa, joten on syytä olettaa tämän kokemukSELLISEN opin teorian olevan olennainen osa työpajapedagogiikkaa myös Nuorten Taidetyöpajan kohdalla. Nuorten taidetyöpaja nostaa kuitenkin tekemällä

oppimista ja toiminnallisia menetelmiä valmennuksensa ytimeen, missä on tarkoituksena luoda kokemuksellisesti uutta suhdetta johonkin, mikä saa nuorena aikaan muutosta (Kautto & Lehtipää 2014, 46). Ysiplus ei toiminnallisesta luonteesta huolimatta ole samankaltainen kuin muut pajat Nuorten Taidetyöpajalla, koska sen tavoitteet ja kohderyhmä ovat nuorissa, joiden tavoitteena on saada peruskoulun päättötodistus tehtyä. Luonnollisesti peruskoulun päättötodistus vaatii myös opetusta, ja Ysiplussan yhdeksi opetuslinjaksi on valikoitunut yhteisopetus.

Yhteisopetus tehdään yhteisopettajuuden kautta, mikä on yksi yhteistyön muoto peruskoulun opettajien keskuudessa. Yhteisopetuksessa on kyse kahden tai useamman opettajan yhteistyöstä, jossa opetuksen suunnittelu, toteutus ja arviointi toteutetaan yhdessä. Siinä nousee tärkeäksi käsitteeksi toimijuus, minkä voi ajatella toiminnalliseksi prosessiksi, mihin liittyy työntekijöiden vaikutus, valintojen teko, työhön liittyvät kannanotot, työkäytännöt sekä ammatillinen identiteetti. Tämä toimijuus määrittyy henkilökohtaisesti opettajille, kun he ovat vuorovaikutuksessa ympäristön kanssa. Opettajilla on myös vapaus toimia ammatillisesti kuten he parhaaksi näkevät. (Takala & Saarinen 2020.) Yhteisopetuksen voisi siis nähdä enemmän pedagogisena ratkaisuna, kuin niinkään pedagogiikkana.

3.3 Positiivinen pedagogiikka

Positiivinen pedagogiikka on saanut pohjansa positiivisesta psykologiasta. Positiivinen psykologia kiinnittää erityisesti huomiota niihin inhimillisiin olosuhteisiin ja prosesseihin, jotka vaikuttavat myönteisesti ihmisten, ryhmien ja instituutioiden toimintaan. Toisin sanoen kyse on siitä teoreettisesta psykologian näkökulmasta, mikä toimii mielenterveyden hyväksi. Teoreettinen perusta positiiviselle pedagogiikalle on syntynyt sosiokulttuurisessa näkemyksessä, joka korostaa eri oppimisen ja kehityksen ulottuvuuksia kuten sosiaalista, emotionaalista ja kulttuurista. Positiivisen pedagogiikan taustalla on ajatus, että oppiminen ja hyvinvointi rakentuvat lapsen vuorovaikutuksessa eri toimintaympäristöihin. Huomion ytimessä on siis hyvinvoinnin ja oppimisen sosiaalinen ja kulttuurinen rakentuminen, jossa korostuu sosiaalisten suhteiden ja yhteisöjen merkitys oppimisessa. (Kumpulainen ym. 2014.)

Leskisen ja Sandbergin (2019, 18) mukaan nuorten hyvinvoinnin edistäminen kouluympäristöissä voi auttaa lukuisin eri tavoin heidän opiskelutaitojen ja valmiuksien kehittymisen kanssa. Koulun vaikutuksella nuorten hyvinvointiin on suuri merkitys, koska he viettävät runsaasti aikaa siellä kodin ja vapaa-ajan ohella. Hyvinvointi kiinnittää nuoria paremmin koulunkäyntiin, kehittää myönteistä ajattelua koulusta ja saa aikaan osallistumista kouluaktiviteetteihin ja hyviä ihmissuhteita koulu yhteisössä. (mts. 18–19.)

Yksi positiivisen pedagogiikan sovelluksista, mitä hyödynnetään myös Ysiplussalla, on vahvuusperustainen kasvatusajattelu. Se on syntynyt Christopher Petersonin ja Martin Seligmanin *Values in action* -hankkeen (VIA) avulla vuosituhaten alussa, jossa haluttiin selvittää, mitä hyveet ja hyvä luonne oikeastaan tarkoittaa ja kuinka niitä voisi määritellä. (Willberg 2019, 24.)

VIA-taksonomiassa kolme käsitteellistä ja hierarkkista tasoa muodostaa rungon, jossa on tilanteelliset teemat, luontevahvuudet ja hyveet. Luokittelun kattona toimii kuusi päähyvettä, jotka ovat viisaus, rohkeus, inhimillisyys, oikeudenmukaisuus, kohtuullisuus ja henkisyys. Nämä päähyveet ovat olleet esillä useissa historiallisissa dokumenteissa ja voidaan jopa ajatella, että nämä hyveet olisivat määräytyneet biologiassa, koska evoluutio on todennut net ihmisen selviytymisen kannalta välttämättömiksi ominaisuuksiksi. Luontevahvuudet ovat näiden hyveiden käytännön ilmentymiä, kuten esimerkiksi viisaus näkyy luovuudessa, uteliaisuudessa sekä oppimisen ilon luontevahvuuksissa. Tilanteellisiksi teemoiksi nimitetään niitä ympäristöön ja hetkeen sidottuja toimintoja, joissa luontevahvuudet toimivat. Tämän kaltainen tilanne voi olla esimerkiksi, kun uutta kirjaa lukiessa saa uutta tietoa ja oppimisen ilon tunne on läsnä. Voisi siis ajatella, että päähyveet ovat abstraktimpia kuvauksia ominaisuuksista, luontevahvuudet ihmisen hyvän luonteen luonnollista luokittelua ja tilanteelliset teemat konkreettisia, hyvän luonteeseen pohjautuvia toimintoja. (Uusitalo-Malmivaara 2014.)

3.4 Sosiodynaaminen ohjaus

Ohjaus on hyvin monialainen käsite eikä sitä voi tiivistää yhden teorian alle. Ohjaus voi kontekstista riippuen tarkoittaa hyvin erilaisia lähestymis- ja mene-

telmätapoja ja tästä syystä erilaisia teorioita ohjauksen piirissä on useita. Teorioiden runsasta määrää havainnollistaa maahanmuuttajien ohjauksen ja neuvonnan tuen nettisivuilla (2019) oleva väite, jossa kerrotaan pelkästään opinto- ja uraohjauksen toiminnan taustalla olevan nähtävissä jopa yli sata teoriasuuntausta. Yhtä selkeää pääteoriaa ei siis ohjaukselle ole opinto- ja uraohjauksen piirissä, vaan kyse on useiden teorioiden yhdistelmästä, joista jokainen ohjaaja voi ottaa ja luoda itselleen sopivimman kokonaisuuden. (Maamot.fi 2019).

Kanadalainen R. Vance Peavy kehitti oman ohjaussuuntauksensa, mitä hän nimitti sosiodynaamiseksi. Alkuosa tulee termiin latinan kielestä sanasta *socius*, mikä viittaa yhdessäoloon ja ystävään. Sanan *socius* taustalla on myös kreikankielinen *aossein*, mikä tarkoittaa auttamista tai toisen rinnalla olemista. Dynaaminen tulee kreikan kielen sanasta *dynamikos*, mikä tarkoittaa jatkuvaa muutosta tai virtausta. Peavy väittääkin sosiodynaamisen ohjauksen olevan holistista eli kokonaisvaltaista toimintaa. Ohjaaja, jolla on konstruktionistinen ja sosiodynaaminen tausta, pyrkii Peavyn mukaan työskentelemään välittömästi asiakkaan havaintojen ja henkilökohtaisten merkitysten kanssa, jotka avautuvat useasti tarinoiden ja metaforien kautta. (Onnismaa 2014, 297.) Sosiodynaaminen ohjaus on saanut pohjansa konstruktivistisestä ohjauksesta, jonka ytimessä on yhdessä toimiminen, aito välittäminen, toimintaan painottuminen ja prosessimaisuus. Tässä ohjaussuuntauksessa ajatellaan, että ihminen itse rakentaa jatkuvasti omaa käsitystä maailmasta ja urastaan, kuten myös ympäröivä maailma ja yhteiskunta vaikuttaa alituisesti ihmisen muovautumiseen. (Maamot.fi 2019.)

Sosiodynaamisen ohjausteorian mukaan elämä on dynaaminen prosessi, jonka mukana ohjaus kulkee läpi koko elämän. Siinä keskiöön nousee ihmisten välisen vuorovaikutuksen lisäksi yhteistyö, elämän suunnittelu, mahdollisuuksien näkeminen, tulevaisuuteen suuntautuminen sekä voimavarojen lisääminen. (Maamot.fi 2019.) Ohjauksessa ei toimita niinkään valmiita vastauksina antavana asiantuntijana, vaan ohjausta tehdään yhteistyön ja vuorovaikutuksen kautta tasavertaisena keskustelijana. Tämä suhde ei voi perustua yleistietoon, vaan sosiodynaaminen ohjaus hyödyntää kulttuurisesti herkkää kommunikaatiota. (Onnismaa 2014, 299.) Kulttuurin nähdään vaikuttavan

oleellisesti elämän taustalla ja tarjoavan myös vaihtoehtoja sekä työkaluja ohjaukseen. Tästä syystä sosiodynaaminen ohjaus on hyvin kontekstisidonnainen ja sen ymmärtäminen on tärkeää ohjaamisen onnistumisen kannalta. (Maamot.fi 2019.)

Sosiodynaamista ohjausta siis toteutetaan Peavyn (1999, 47–48) mukaan ohjaajan ja ohjattavan tasavertaisen suhteen kautta, missä elämänkenttää avataan tarinoiden, metaforien, kulttuurin ja kielen kautta. Ihminen on ainutlaatuisen kokonaisuus, mikä on syntynyt vuorovaikutuksessa ympäristön ja toisten ihmisten kanssa, minkä kautta ihminen on omaksunut oman kielen, kulttuurin ja minuuden. Näiden kautta pyritään löytämään ohjattavalle merkityksellisyyttä ja suuntaa elämälle. Ohjaajan täytyy ymmärtää, että olemassa on useita todellisuuksia eikä vain yhtä oikeaa objektiivista todellisuutta, joskin kaikki todellisuudet eivät ole välttämättä yhtä hyödyllisiä tai toivottavia. Ohjattavan narratiivia eli tarinaa käydään läpi dialogin avulla, jotta sitä voidaan tarkastella ja löytää siihen vaihtoehtoja. (Peavy 1999, 42–47.)

Sosiodynaaminen ohjaus on ohjauksen muoto, joka selkeästi pyrkii muovamaan ihmisen elämää kokonaisvaltaisesti. Siinä on nähtävissä filosofisia tausta-ajatuksia, jotka taustoittavat ohjauksen käytäntöä. Vaikka sosiodynaamisen ohjauksen muotoa ei voi teoreettisesti yhdistää pedagogiikan alle, näen sen kuitenkin Ysiplussan kontekstissa kasvatuksellisenä menetelmänä. Perustelen tätä sillä, että työntekijät nostivat itse esiin tämän ohjausteorian vaikutuksen työssään ja se linkittyi teemoiltaan Ysiplussan muihin pedagogisiin vaikutteisiin. Näin ollen sen voi nähdä vaikuttavan myös Ysiplus-opetuksen pedagogiseen viitekehykseen, etenkin nuorten kanssa tehtävään yksilölliseen työhön.

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

4.1 Tutkimuksen kohde

Opinnäytetyön tutkimuksen kohderyhmänä toimii elokuussa 2022 aloittaneet Ysiplus-opetuksessa olevat nuoret, jotka ovat iältään noin 15–17-vuotiaita. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää nuorten kokemuksia opetuksessa sekä saada tietoa siitä, miten Ysiplussan pedagoginen linjaus näkyy nuorille.

Ysiplus-opetus on toiminnallisen perusopetuksen malli, jossa voi suorittaa peruskoulun puuttuvia opintoja yhdeksännen luokan aikana tai sen jälkeen, tavoitteena saada peruskoulun päättötodistus. Ysiplus-opetus seuraa opetussuunnitelmaa, vaikka opetuksen malli eroaa tavallisesta perusopetuksesta. Opetukseen osallistuvilta nuorilta tarvitaan motivaatiota sekä sitoutumiskykyä toimintamalliin, jonka juuret ovat taidetyöpajan toimintamallissa. Ysiplus-opetuksen tilat sijaitsevat Nuorten taidetyöpajan yhteydessä ja työpajan tiloja hyödynnetään opetuksessa aina mahdollisuuksien mukaan. Hallinnollisesti Ysiplus-opetus Kilpisen yhtenäiskoulun alainen perusopetuksen toimija. Hakuaika opetukseen on maaliskuussa, mutta Ysiplussalle on mahdollista päästä myös jatkuvan haun kautta, mikäli oppilaspaikkoja vapautuu lukuvuoden aikana. (Jyväskylän kaupunki s.a.)

Ysiplussalle hakeutuvilla nuorilla on hyvin hajanainen tausta. Nuorilla voi olla taustalla koulukiusaamista, erilaisia oppimisen ja osallistumisen esteitä tai erilaisia ongelmia koulussa tai kotona. Osalla on haasteita mielenterveysongelmien kanssa tai neuropsykiatrisia ongelmia. Oppimisongelmia on voitu jo havaita kouluissa aiemmin ja osalla nuorista on tehty erityisen tuen päätös sekä henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma eli HOJKS. Osalla oppimisen ongelmia ei ole havaittu vasta kuin Ysiplussan aikana. (Willberg 2019, 26–27.) Ysiplussan oppilasryhmiä voi kuvata siis heterogeeniseksi.

Ysiplussalle hakevat nuoret haastatellaan kasvatusohjaajien toimesta. Näiden haastattelujen avulla tutustutaan nuoreen ja selvitetään, sopiiko nuori Ysiplus-opetukseen. Päätökset opetukseen pääsevästä nuorista tehdään yhdessä kasvatusohjaajien ja erityisopettajien kanssa. Kun opetus alkaa syksyllä, on aluksi selvitetävä jokaisen nuoren puuttuvat opinnot ja suunniteltava yksilöllinen aikataulu opintojen toteutusta varten. Ennen Ysiplus-opetuksen aloittamista jokaiselle nuorelle täytyy tehdä VSOP-päätös eli mahdollisuus tehdä vuosiluokkaan sitoutumatonta opiskelua.

4.2 Tutkimusmenetelmät

Opinnäytetyön tutkimusmenetelmiksi valikoituivat teemahaastattelu ja havainnointi eli observointi. Opinnäytetyö on toteutettu laadullisena eli kvalitatiivisena tutkimuksena, ja koska tutkimusaineiston hankkimisessa käytetään useampia

aineistonkeruumenetelmiä, kyseessä on myös menetelmätriangulaation käyttö tutkimuksessa. Valitsin nämä tutkimusmenetelmät opinnäytetyön tavoitteen perusteella. Teemahaastattelu on sopiva tutkimusmenetelmä tapauksissa, joissa pyritään saamaan tietoa subjektiivisista kokemuksista, tämän opinnäytetyön kohdalla siis Ysiplus-opetuksessa olevien nuorten kokemuksista. Teemahaastattelun puolistrukturoitu muoto tarjoaa tutkimuksen kohteen nuorille tilan keskustella tutkimuksen keskeisistä aiheista vapaamuotoisesti ja omalla yksilöllisellä tavalla. Tutkimuskysymykset eivät tarvitse yksityiskohtaisiin kysymyksiin perustuvaa haastattelua, vaan vapaampi haastattelumuoto keskeisten teemojen parissa palvelee opinnäytetyön tavoitteita. (Hirsjärvi & Hurme 2022, luku 4.2.3).

Havainnointi tässä opinnäytetyössä on perusteltua useasta syystä. Ensinnäkin Ysiplus-opetuksen havainnointi antaa tietoa siitä, miten nuoret käyttäytyvät opetuksen arjessa ja miten haastatteluista saatu tieto heijastuu havainnoinnista saatuun tietoon. Havainnointi on hyvä lisä tukemaan laadullista tutkimusta, missä menetelmänä käytetään myös haastattelua (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006a). Kun menetelmien käyttöä laajennetaan, saadaan esille laajempia näkökulmia ja se vahvistaa tutkimuksen luotettavuutta (Hirsjärvi & Hurme 2022, luku 3.2). Havainnoinnin ajatuksena on myös tehdä tutkijaa tutummaksi nuorille ja toimia eräänlaisena ”jäänmurtajana” nuorille, mikä madaltaisi kynnystä osallistua haastatteluihin. Tämän vuoksi havainnoinnin muoto tutkimuksessa on aktiivista eli osallistuvaa.

4.3 Aineistonkeruuprosessi

Tapasin elokuun puolessa välissä sattumalta opinnäytetyön tilaajalla työskentelevän erityisopettajan, jonka kanssa puhuimme opinnäytetyön tarpeesta Ysiplussalle. Tapasimme työntekijöiden kanssa syyskuun alussa pariin otteeseen opinnäytetyön suunnittelun ja tavoitteiden merkeissä, jolloin hahmottuivat tilaajan tarpeet ja toiveet sekä tutkimusmenetelmät. Syyskuun aikana hoidin tarvittavat tutkimusluvut Jyväskylän kaupungilta sekä tein suostumuslomakkeet huoltajille, missä pyydettiin suostumusta huoltajilta tutkimukseen osallistumisesta huollettavien osalta. Tavatessa työntekijöitä tutustuin myös osaan nuorista ja kerroin opinnäytetyöstäni.

Aloitin havainnoinnin lokakuun ensimmäisen viikon aikana ja ensimmäisenä päivänä kerroin kaikille läsnä oleville nuorille omasta roolistani ja tutkimukseni tarkoituksesta. Nuoret ottivat minut neutraalisti vastaan ja ensimmäisten havaintopäivien aikana tulin suurimman osan kanssa nuorista tutuiksi. Kirjoitin havaintoja ylös omaan muistiinpanovihkooni päiväkirjamaiseen muotoon ilman struktuuria. Halusin kirjata mahdollisemman vapaasti ylös havaintoja, jotta minulla olisi materiaalia peilattavaksi haastattelun tuloksia ajatellen. Havainnointia oli kuitenkin tarkoitus käyttää enemmän haastatteluihin tietoa lisää tuovana menetelmänä kuin käyttää sitä pääsääntöisenä aineiston lähteenä. Havainnointipäiviä Ysiplussalla kertyi yhteensä 9, joista neljänä päivänä tein yksityiskohtaisempaa havainnointipäiväkirjaa, muilta päiviltä keräsin yksittäisiä muistiinpanoja. Syy tähän oli aikataululliset haasteet. Syyslomaa edeltävällä viikolla päädyin sijaistamaan kolmeksi päiväksi Ysiplussan toista kasvatusohjaajaa, mikä vaikutti tutkimuksen suunniteltuun aikatauluun. Ajatukseni havainnointi- ja haastattelupäivien yhdistämisestä vaikeutui, mutta sijaisena työskentely toimi myös hyvin osallistavana havainnointina eikä muuttanut merkittävästi rooliani tutkijana.

Teemahaastattelut aloitin viikolla 41, joita sain toteutettua yhteensä 6 kappaletta. Edellä mainituista aikatauluhaasteiden takia kolme haastattelusta jäi toteuttavaksi syysloman jälkeen. Haastattelut tehtiin Ysiplussan tiloissa koulupäivien aikana. Minulla oli alustava haastattelurunko kasassa havainnointia aloittaessa, mutta viimeistelin vielä haastattelurungon teemoja havainnoinnin ohella ja opinnäytetyön ohjaajaltani saaman palautteen perusteella (liite 1). Havainnointipäivien aikana kerroin nuorille haastattelusta ja tarjosin myös mahdollisuutta toteuttaa haastattelu parin kanssa, mikäli haastattelun tekeminen yksin tuntuisi jännittävältä. Kukaan nuorista ei kuitenkaan halunnut käyttää tätä vaihtoehtoa ja kaikki haastattelut toteutettiin yksilöhaastatteluina. Ennen haastattelun aloitusta kertesin jokaisen nuoren kanssa, miten haastattelumateriaalia käsitellään ja varmistin, että he ymmärsivät menettelyn ja heidän tietonsa pysyy luottamuksellisina. Varasin jokaiseen haastatteluun aikaa noin tunnin verran ja lopullista äänitettyä haastattelumateriaalia kertyi vajaa neljä tuntia. Kaksi haastattelusta jäi alle puolen tunnin mittaisiksi, syyksi tälle näen nuorten vireystason haastattelutilanteessa. Tästä huolimatta haastattelut sujuivat kokonaisuudessaan hyvin ja sain luotua nuorten kanssa keskustelumaisen ilmapiirin ja rentoutuneen tunnelman.

Haastatteluja tehdessä aloin jo näkemään teemoja, minkä perusteella tulisin tekemään aineiston analyysiä. Kirjoitin näitä teemoja itselleni ylös jo ennen litterointia, jotta itse analyysin teko sujuisi nopeammin. Litteroin haastattelut lähes sanatarkasti, jättäen valikoidusti toistoja tai äännähdyksiä pois tekstistä. Kun litterointi oli suoritettu, aloin käymään ainestoa läpi ja tein teemoille omat värikoodit, jonka perusteella lajittelin aineiston. Värikoodauksen toteutin tekstinkäsittelyohjelman tekstin korostusväreillä, jonka avulla sain selkeästi hahmoteltua teemat omiksi luokiksi. Aineiston teemoittamisen ja värikoodauksen jälkeen palasin havaintopäiväkirjani havaintoihin, jonka pohjalta kirjoitin havainnoista tiivistyksen yhteen tekstitiedostoon. Poimin havainnointiaineistosta oleellisia tietoja, jotka liittyivät teemahaastatteluista saatuihin tietoihin ja kiinnitin erityisesti huomiota toistuviin havaintoihin. Kirjoittaessani tutkimustuloksia teemahaastatteluiden aineiston pohjalta, liitin havainnoinneista saatuja tietoja mukaan tuloksiin, mikäli havainnointiaineistosta nousi jotain oleellista tutkimuksen teemoja kohtaan.

5 TUTKIMUKSEN TULOKSET

5.1 Aiempi koulunkäynti

Aloitin haastattelut aina kysymällä haastateltavilta, kuinka he olivat päätyneet Ysiplus-opetukseen. Haastateltavat avasivat mielellään taustojaan aiemmasta koulunkäynnistään ja niihin liittyvistä ongelmistaan. Ongelmat liittyivät opiskelumotivaation laskemiseen, minkä taustalla haastateltavilla oli ollut hankaluuksia tulla toimeen opettajien tai luokan kanssa, koulukiusaamista tai vaikeuksia oman elämän kanssa.

Koulukiusaamissyistä, peruskoulu ala-asteaika oli aika helvettiä. –
– Olin koulukiusattu melkein kuus vuotta.

No se oli ihan hirveetä, yläkoulu oli ihan kamalaa. Ja siitä hetkestä ku mä menin seiskalle niin mulla oli yks kaveri sillä luokalla, joka on edelleen mun kaveri. Nii joka viikko joko sen vanhemmat tai mun vanhemmat laitto koululle viestiä et tehkää jotain tälle asialle et tää luokkahomma menee ihan surkeesti et kärsii käydä koulussa ja ketään ei vaan kiinnostanut. Ja sit opo sanoi jotain et “joo mä voin tehdä jotain ryhmäytystunteja” ja se ei ikinä ees tehnyt niitä ja ketää ei vaan kiinnostanut. Ja siinä vaiheessa ku mä jouduin sairaalaan, koska mun mielenterveys oli niin surkee nii siinä vaiheessa sitten rupes yhtäkkiä kiinnostaa.

Haastateltavat nostivat kritiikkiä aiempia kouluja kohtaan ja osoittivat tyytymättömyyttä siihen, miten asioita oli hoidettu. Haastateltavien koulunkäyntiä oli yritetty tukea esimerkiksi erityisopetuksen avulla. Osalla ongelmat olivat alkaneet jo alakoulussa.

Erityisluokalla tota mun äiti ei tykänny meidän opettajasta, sen takia ku se oli vararehtori ja se opettanu mitään meille hirveemmin. Me saatiin olla puhelimella ja tälleen ja sitä ei kiinnostanu se. Sannottiin vaik et ei siinä vaan että nyt istumaan ja tunnille. Ja sit se sano että sen kun käynte koulua ja ootte paikalle, niin te pääsette ysiluokan läpitte.. Vaikka me ei ees tehty hirveemmin mitään monisteita.

Vaikka koulumotivaation laskemisen voi ajatella olevan yhdistävä tekijä haastateltavien koulunkäynnin ongelmissa, ovat nuorten taustat silti hyvin moninaiset. Nämä taustat ovat yksilöllisesti vaikuttaneet jokaisen haastateltavan koulunkäyntiin, vaikkakin taustoissa on nähtävissä samankaltaisuuksia.

Haastatteluissa kävi ilmi, että haastateltavien ennakkokäsitys Ysiplussasta oli vähäinen tai osalla jopa vääristynyt. Käsitys oli viimeistään muuttunut, kun haastateltavat olivat tulleet kasvatusohjaajien haastatteluun Ysiplussalle haakeutumisen yhteydessä. Tietoa Ysiplussasta saatiin joko opinto-ohjaajalta, omalta huoltajalta tai yhden haastateltavan kohdalla hänen entisen koulunsa oppilailta, jotka olivat kuvailleet Ysiplussan olevan suunnattu erityisnuorille ja kehitysvammaisille.

Opolta mä sain sellasen kuvan et ysiplus on semmonen iso koulu, semmonen niiku perus, missä oli jotain sata oppilasta ja kaikissa aineissa on eri opettajat ja sain ihan väärän kuvan siitä.
[Niin sä sait Ysiplussasta tollasen kuvan?]
Joo opolta. Mut sit mä kävin tääl haastattelussa ja sit mä tajusin et eihä se oookaan semmonen.

Ne haastateltavat, joilla oli jotain käsitystä Ysiplus-opetuksesta ennen Ysiplussalle tulemistä, ajattelivat opetuksen olevan rennompaa kuin normaalissa peruskoulussa, mutta kuitenkin opetus itsessään olisi samankaltaista.

Ei sekään (opinto-ohjaaja) oikein tienny tästä paikasta mitään sillee muuta ku et tää on vähä rennompaa opiskelua, mitä normaalissa koulussa.

Osa haastateltavista kuvaili, kuinka kouluilta saatu tieto Ysiplussalta oli vähäistä ja epäselvää. Eräs haastateltavista kuvaa, kuinka hänen huoltajansa sai aluksi kehnon vaikutelman Ysiplussasta, mutta yhteydenottojen myötä käsitys oli muuttunut myönteisemmäksi.

5.2 Opiskelu Ysiplussalla

5.2.1 Toiminnallinen ja yksilöllinen opiskelu

Kaikki haastateltavat olivat tyytyväisiä opetukseen eikä kukaan haastateltavista osannut nostaa mitään kritiikin aihetta keskusteltaessa. Osa haastateltavista oli hakenut myös muihin paikkoihin opetuksen osalta, kuten JOPO-luokille tai sairaalakouluun. Ysiplus kuitenkin nostettiin haastatteluissa hyväksi ja oikeaksi valinnaksi, osa kuvaili myös sitä heidän kohdallansa ainoaksi vaihtoehdoksi suorittaa peruskoulu loppuun.

Keskustelin haastateltavien kanssa opiskelusta Ysiplussalla ja miten se eroaa normaalista perusopetuksesta. Haastateltavat nostivat esille, kuinka tehtävien tekemiseen ja opintojen suorittamiseen pyritään löytämään nuorelle sopivia vaihtoehtoja, mikäli jokin toimintatapa ei vaikuta toimivan. Kirjoittamisen lisäksi tehtäviä pystyi tekemään suullisesti opettajan kanssa tai keskustellen tehtävien aiheista muiden luokkalaisten kanssa. Havainnoistani nostan tähän esimerkiksi tilanteen, missä nuoret alkoivat omien koulutehtäviensä äärellä keskustelemaan uhkapelaamisesta verkossa. Noin puolen tunnin keskustelu oli antoisa, ja mielipiteitä ja ajatuksia jaettiin paljon nuorten toimesta. Keskustelun loppuksi kasvatusohjaaja kertoi laittavansa tästä ylös osallistuneille merkintöjä yhteiskuntaopin suorituksiin.

Myös valinnanvapaus oppiaineiden tekemisen suhteen koettiin hyvänä tapana toimia. Haastatteluissa nuoret kertoivat, kuinka he saavat itse yleensä valita, mitä aineita he minäkin päivänä opiskelevat. Tähän valinnanvapauteen vaikuttavat opiskelujen aikataulut ja jokaisen henkilökohtainen tilanne. Yhteistä opetusta järjestetään niiden oppiaineiden osalta, joiden kokonaisuuksia puuttuu useammalta oppilaalta.

No täällä kuunnellaan ja niiku yritetään löytää jokaiselle se tapa, jolla jokainen oppii parhaiten. Ja se on ihan kiva koska, jos vaikka

ei opi kuuntelemalla, vaan oppii tekemällä niin se sit toteutetaan et sitä pystyy tekemällä oppimaan. Ja sillee niiku et sit musta tuntuu et täällä pidetään tärkeempänä sen, että oppii oikeesti ne asiat ja ymmärtää ne ku se et mitä arvosanoja saa.

Ja tääl niiku ei oo mitään niiku pakollisii aineita tai semmosii. Joo niiku tietyt asiat matikka enkku ruotsi semmoset on joo, mut... ei tääl niiku lähetä tekemään silleen mitään niiku vasten nuoren tahtoa. et jos se sanoo että mä en haluu tehdä tätä ruotsin tehtävää nii sit opettajat saattaa kysyä että no, kokeiltaisko tätä tyyliä tehdä. Sillee jokaiselle löytyy kyl se asia millä tehdään se tai hoidetaan se kouluhomma. Et ei oo vaan sitä yhtä tapaa tehdä täällä.

Nuorten valinnanvapaus ja omaehtoisuus näkyi myös havainnoissani. Nuorille oli annettu valinnanvapautta henkilökunnan toimesta ja tämä näkyi esimerkiksi monitoimitalolla, jossa iltapäivän liikuntatunnilla nuoret saivat itse päättää, mitä lajeja he harrastavat. Päivät alkoivat yhteisillä aamuilla, jonka jälkeen opettajat kävivät yksilöllisesti läpi nuoret päivän opetuksen sisällöstä. Mikäli suunniteltuun opetukseen ei sisältynyt tehtäviä, jotka täytyisivät olla valmiita päivän tai kahden päästä, osa nuorista saattoi aloittaa neuvottelun päivän opetuksen sisällöstä. Opettajat mielellään tukivat nuorten ehdotuksia opetuksen osalta, ellei nuorella ollut jotain akuutimpaa tehtävänä, joka täytyisi hoitaa pois alta. Havaintojen perusteella kuitenkin tämän kaltaista neuvottelua näkyi vähemmän, vaan nuoret yleisemmin käyttivät omaehtoisuutta esimerkiksi siihen, milloin he pitivät taukoja tai mitä toiminnallista he tekisivät iltapäivällä.

Toiminnalliset tavat tehdä opintoja eteenpäin kuuluivat haastatteluissa. Tämä näkyi myös havainnoissani, nuoria rohkaistiin henkilökunnan toimesta etenkin taide- ja taitoaineiden toiminnalliseen toteutukseen. Esimerkkeinä tästä oli havaintoni kuvataiteen suorittamisen kohdalla kahden nuoren taideteoksen suunnittelusta Ysiplussan tiloihin ja liikunnan kohdalla nuorten kannustamista kävelyyn, jota he voisivat seurata puhelimeen ladattavalla askelmittarilla. Havainnointi osoitti myös, että toiminnallisuutta suosittiin iltapäivisin tapahtuvaksi. Perusteluksi tähän kerrottiin henkilökunnan osalta, että aamupäivän työskentelyn jälkeen monilla on keskittymiskyky koetuksella, joten on vain järkevää ohjata nuoria iltapäivällä toiminnallisemman tekemisen ääreen. Usein iltapäivisin viimeisen tunnin aikana nuoret saivat halutessaan lähteä kasvatusohjaajien kanssa kuntosalille liikkumaan tai musiikkitilaan soittelemaan. Osa haastateltavista jakoi eri tapoja, kuinka he olivat toteuttaneet opintojaan toiminnallisoin keinoin.

No joo oikeestaan että ku mä oon esim käyny tuol kitaraa soittamassa, meil on tuol alhaal semmoset musatilat. Nii oon soittanu siel kitaraa ja saanu musiikin opintoja silleen. Ja sit tavallaan tuol on myös toi kuntosali nii sekin tavallaan toimii sit liikuntana. Ja sit jos on jotaki leipomista taas niin sillä niiku saa kotitaloutta.

Hmm... esim. niiku toi kuviksen suorittaminen. Mä maalaan graffitei siis ite. Nii joskus tuli niiku puheeks se silleen et no mä oon menos tommoselle graffitileirille et käyään laillisesti maalaamassa tossa yks rakennus, niin mä sain sillä kuviksen suorituksen. Et mä kävin just tekee mun harrastukseks graffitin. Et se oli sit siinä niiku, maalasin yhen graffitin, otin kuvat siitä niiku projektista, niin sillä sai sitten esim. kuvaamataidon suorituksen.

Henkilökunta siis tuo nuorille vaihtoehtoja toiminallisuuteen, mutta nuoria kannustetaan myös itse keksimään omia toiminnallisia muotoja opintojen edistämiseksi. Haastateltaville toiminnallisuus menetelmänä opintojen suorittamisessa tunnustettiin, mutta näiden tunnistaminen omassa toiminnassa ei ollut aina selvää nuorille. Epäselvyys on nähtävissä seuraavassa keskustelussa, jossa kysyin nuorelta hänen editoimastaan videoprojektista.

Joo mä tein semmosen ihme ysipius-esittelyn, se on viel vähä kesken, mut mä tein sen silleen valmiiks et sen pysty näyttää jos sain.. emmä tiedä en muista mikä se oli, mut jossain kuitenkin näytettiin se.. joo mut mä haluisin jatkaa sitä viel jossain vaiheessa.

[Okei, mut sait sä siitä jotain opintoja?]

Mää en oo ihan varma, kai mä ny jotain (suorituksia) oon siitä saanut.

Kaikki haastateltavat eivät ole kuitenkaan ole halunneet hyödyntää toiminnallisia tapoja tehdä opintoja. Yksi haastateltava kertoo, että hänelle omaehtoisuus ja valinnanvapaus ovat itsessään toimineet niin hyvin, että hän ei ole kaivannut opintojen suhteen muita toimintatapoja, vaikka mahdollisuuksia toiminallisuuteen oli annettu. Keskustellessamme asiasta hän myös kuvailee, että Ysiplussalla ei tarvinnut tehdä niin paljon turhia asioita, mitä edellisessä koulussa. Kysyin nuorelta hänen huomaamistaan eroista Ysiplussalla.

No siis täällä niiku ei tehä mitään hirveen turhaan enemmän et niiku, ei oo mitään silleen hirveen turhia muita asioita et on vaan niiku tehtäviä ja ehkä joskus käyään kappaleet ja tällästä.

[Mitkä on tommosia turhia asioita esim siel (edellisessä koulussa)?]

No siinä oli vaan semmosia tosi turhia tunteja, et me vaan tehtiin jotain. Esim jotain ihmeen postereita esim ruotsin tunnilla jotka ei auttanut mitään tai me vaan katottiin jotain, joka ei ny sillee auttanut. Se oli vaan silleen... emmä osaa selittää mut siinä oli vaan semmosta jotain turhaa joka niiku ei auttanu mua yhtään opiskelemaan tai mitään.

[Aivan, eikä vaikuttanut motivoivan?]

Joo se oli vaan, se teki siitä paljon tylsemmän ja tosi paljon hitaampi temposen. Ja se oli varmaan sitä et mä en jaksanut tehdä (edellisessä koulussa) koko vuotta ruotsia vaan et mä pystyin saamaan sen täällä nopeesti valmiiks, sitten ei tarvinnu enää tehdä.

Nuoren kommentit alleviivaavat selkeästi valinnanvapautta opintojen sisällön suhteen eikä toiminnallisempaan opiskeluun pakoteta, mikäli nuori ei koe sitä sopivaksi toimintatavaksi. Valinnanvapaus linkittyy aineiston perusteella erityisesti motivaatioon.

5.2.2 Ilmapiiri ja käytännöt

Haastateltavien keskusteluista ja havainnoistani välittyi käsitys, että Ysiplussan ilmapiiri koettiin rentona, jossa on tilaa omalle yksilölliselle opiskelulle ja nuorten tarpeita ymmärretään. Rentouden lisäksi haastateltavat korostivat erityisesti vapautta, mikä kuului keskusteluissa usein. Sillä kuvattiin esimerkiksi opetuksen omaehtoista rytmitystä sekä sitä, kuinka Ysiplussan tiloissa saa vapaasti etsiä ja vaihtaa paikkaa opetuksen aikana. Myös säännöllisenä pysyvä koulupäivän pituus koettiin hyvänä ja koulunkäyntiä helpottavana asiana.

Rento ilmapiiri ja haastateltavien kuvailema vapaus tuli ilmi myös havainnoistani. Nuoret olivat omaksuneet tilojen monipuolisen käytön ja vaihtoivat opiskelupaikkaa tiloissa aina kuin mahdollista. Kaikki nuoret eivät tätä mahdollisuutta hyödynnä samalla tavalla, todennäköisesti he eivät ole kokeneet tarvetta tehdä sitä. Henkilökunta kertoi, että nuoria on kannustettu käyttämään tiloja eikä opiskelua tarvitse tehdä luokassa.

Hmm... ehkä täällä on vähä niiku rennompia opiskella, tavallaan että en mä oo ainakaan huomannut että niiku ketää ahistais tulla tänne et.. tää on tosi rentoo.

Et oikeesti osa saattaa tehdä niiku juttuja sillee vähä joka paikassa. Osa on luokas tekemäs tehtäviä, osa istuu käytävässä, osa saattaa mennä just salille käy kellarissa. Kaikille löytyy oma paikka.

Yksi haastateltavista, joka oli ollut Oppipajalla Ysiplussalle tuloa, kuvasi koke-
mustaan yleisesti Taidetyöpajan ilmapiiristä, mikä näyttäytyi hänelle positiivi-
sena. Nuori vertaili tätä ilmapiiriä myös isompaan kouluun.

Ja tää on tavallaan niiku oppipaja/ysiplus/nuorten taidetyöpaja nii
tää on vähä niiku paikka kaikille. Tääl sä voit olla just niin erilainen
ku sä oot tai just niin omalaatunen pukeutumisen suhteen, kaik-
kee tällstä. Ja täällä ei niiku hyväksytä minkäänlaista kiusaa-
mista, ei minkäänlaista. Jossain isommassa koulussa, vaikka kol-
mesataa oppilasta. Ei ne opettajat pysty puuttumaan siihen kiu-
saamiseen vaikka. Mut täällä siihen puututaan samalla sekunnilla.
Täysin samalla, jos joku vittuileeki niin siitäki saatetaan nostaa
vähä ääntä et hei, nyt loppu sit saman tien et täällä ei katota tol-
last.

Haastateltavat puhuivat Ysiplussan säännöistä ja vertasivat niitä edellisten
koulujen sääntöihin. Säännöt koettiin Ysiplussalla löyhemmiksi, mitkä selke-
ästi vaikuttivat kokemukseen rennosti ilmapiiristä. Sääntöjä oli myös vähän
haastateltavien mukaan. Monikaan haastateltavista ei osannut näitä kaikkia
sääntöjä nimetä, mutta keskusteluissa välittyi kokemus siitä, että säännöt ei-
vät ole tiukkoja tai niitä olisi hankala noudattaa. Selvästi parhaiten säännöistä
oli omaksuttu taukojen/välitunnin pitäminen, minkä suhteen nuoret saavat itse
päättää niiden pitämisestä.

Mulle kerrottiin ainoastaan se että välkkäaluetta ei ole ja sitten
tuota saa käyä kaupassa, mut tota jos pitää välkän et sillo pitää
olla minuutilleen takas kun sovittiin, sekin kerrottiin mulle. Mitäkö-
hän muuta.. ei tuu mieleen.

Tääl just ku mä sanoin et tääl on niiku vapauksia tehä asioita
paljo enempi. Niiku just et tavallaan tääl ei oo niiku niin ihan hir-
veesti oo sääntöjä mut on tietysti sääntöjä joitaki.

Haastateltavat kokivat, että Ysiplussan säännöt ja käytännöt tekivät koulun-
käynnistä mieluisaa. Näistä säännöistä ja käytännöistä ei annettu kritiikkiä
haastatteluissa eikä niitä osattu nimetä niistä kysyttäessä. Havaintojeni perus-
teella nuoret pyrkivät toimimaan sääntöjä noudattaen.

Joo että tää on vähä sellasta justiin et ei niiku esim. tauko oo
semmonen että tarvii lähtee pihalle, et tauko voi olla semmonen et
istut siinä sohvalle ja selaat tiktokkia. Just joku kuulokkeiden
käyttö. Mä kuuntelen ite tosi paljon musiikkia, eikä niistä lähetä ni-
pottamaan, jos mulla on kuulokkeet päässä ja mä teen tehtäviä.
Nii jos ne onnistuu niin hyvä, mut jos ne ei onnistu niin sit saate-
taa tulla sanoo.

No normikoulussa nyt niitä sääntöjä vaikka kelle jakaa, mut täällä on tyyliin kolme sääntöä, mut emmä muista niitä (naurahtaa).

Nuoret pitivät taukoja itsenäisesti ja ulos lähtiessään he keskustelivat henkilökunnan kanssa siitä, milloin he palaavat ulkoa. Puhelimia sai käyttää vapaasti koulupäivän aikana ja usein tauot käytettiin puhelimen äärellä. Silloin kuin opetus tai muu tilanne vaati keskittymistä, niin henkilökunta kohdisti pyyntönsä puhelimen pois laittamisesta suoraan nuorelle. Tätä kehotusta yleensä toteltiin nuorten toimesta.

5.2.3 Motivaatio ja vastuu

Nuoret kertoivat haastatteluissa motivaatiostaan ja sen kohoamisesta koulunkäyntiä kohtaan Ysiplussalla. Motivaation nousu liitettiin aiemmin mainittuihin rentoon ilmapiiriin ja vapauteen sekä henkilökunnalta saatuun tukeen. Haastateltavat kokivat viihtyvän opetuksessa, mikä näkyi heidän motivaatiossaan saada peruskoulu suoritettua loppuun. Motivaatio oli nähtävissä pääsääntöisesti havainnoissani. Nuoret tulivat ajoissa paikalle hyvin, joskin myöhästelyjä osalla nuorista oli usein. Osa seurasi yhteistä opetusta hyvin ja pyrkivät osallistumaan opetukseen. Jotkut nuoret viihtyivät paljon oman puhelimensa äärellä eivätkä osoittaneet kiinnostusta yhteistä opetusta kohtaan. Itsenäinen opiskelu myös sujui, mutta osa nuorista kaipasi paljon opettajien tukea ja apua tehtävissä eteenpäin pääsemisessä ja keskittyminen herpaantui herkästi, mikäli tehtävissä oli jotain haastavaa. Myöhässä tulleet nuoret saattoivat kysyä opettajilta omista tehtävistään itsenäisesti tai odottivat, että opettajat tulevat kertomaan heidän tehtävistensä. Voisi sanoa, että motivaatio näkyi havainnoissa enemmän siinä, että nuoret haluavat suorittaa peruskoulunsa loppuun kuin niinkään siinä, että miten hyvin he saavat tehtävänsä toteutettua. Oppiaineet eivät ole muuttuneet sen miellyttävimmiksi, mutta opiskelutavat ja -ympäristö ovat tehneet oppiaineiden opiskelusta mieluisampaa. Haastateltavat kuitenkin kuvailevat tapahtuneen motivaation muutoksia opiskelussa, kun he ovat tulleet Ysiplussalle.

No viime vuonna mä melkein itkin joka aamu ku mä en halunnu mennä kouluun tai näin, mut täällä mulla ei oikein ees oo mitään ongelmaa tulla tänne, mä vaan tuun.

Mua näky koulussa.. koska ties et ei oo hirvee semmonen paine tai pakko. Et jos joku aine oli vaikee niin sitä pysty sit opettajien kans miettimään paremmin et miten tää tehää, ettei sulle lyödä kirjaa tai paperia käteen ja sanota et tees ny nää tästä läpi.

Vaikka haastateltavat kertoivat Ysiplussan yleisen ilmapiriin mielekkääksi ja vapaaksi, siihen liitettiin kuitenkin vastuu oleelliseksi tekijäksi. Nuoret kuvailivat haastatteluissa, että Ysiplus-opetukseen ei vain päästä sisään ja oleteta, että voit tehdä mitä vain huvittaa. Haastateltavat näkivät vastuun tärkeänä asiana, jotta heidän saama luottamus ja vapaus pysyvät yllä. Monen haastateltavan kanssa puhuimmekin tästä aiheesta vapauden ja vastuun tasapainona, mikä mahdollistaa mieleisen opiskelu ympäristön.

No periaatteessa ne tauot et millo me ne halutaan pitää. Mutta myös niiku pitää opiskellaki sen verran et tavallaan se tauko niiku ansaitaan. Jos sää niiku et oikein tee mitään ja lähet vaan koko ajan tauolle niin eihä sekää niiku sit.

Sut on valittu monien ihmisten joukosta ja jos sä vaan tuut tänne perseilee niin ei siinä oikein oo mitään järkee.

Jos täällä ei haluu olla, täällä ei tarvii olla. Täällä ei oo pakko olla. Mut jos haluu olla täällä niin hoida asiat sillee, et sä saat olla täällä. Koska jos täällä alkaa menee sillee et vaik lintsaa, niin ei sitä hirveen kauan jaksa katella. Ei noi opettajat eikä kyl kukaan muukaan täällä oleva ihminen jaksa katella sitä et jos tätä mestaa ei niiku kunnioita.... Niin. Siin on aika hyvin tiivistetty.

Haastateltavien kertomana vastuu näyttäytyy kunnioittamisena, mistä välittyvä arvostus Ysiplussaa kohtaan. Nuoret tiedostavat, että Ysiplussalla opiskellessa pitää näyttää motivaationsa opetusta kohtaan, muuten pahimmassa tapauksessa voi joutua pois Ysiplussalta. Havaintojeni osalta tämä nuorten vastuu opetuksesta oli nähtävissä. Yhteisessä opetuksessa tuli usein tilanteita, jolloin nuorten tarvitsi tehdä noin 10 minuuttia itsenäistä työskentelyä. Nuoret, jotka olivat tottuneet tekemään opiskeluaan ulkona luokasta, poistuivat itsenäisen työskentelyn aikana ja pyrkivät palaamaan omaan tahtiin luokkaan aikarajan puitteissa. Joskus henkilökunta kävi kertomassa luokkaan palaamisesta luokasta poistuneille nuorille, mutta tätä ei tapahtunut aina henkilökunnan toimesta, vaikka usein näissä siirtymissä oli nuorilla haasteita. Vastuu siis luokkaan palaamisesta jätettiin usein nuorten vastuulle. Havaintopäivien aikana henkilökunta kertoi ja myös osoitti toiminnallaan, että he antavat nuorille vastuuta ja pyrkivät saamaan nuoret itse huolehtimaan esimerkiksi aikatauluista.

Haastateltavien osalta tämä vastuunotto oli selkeästi sisäistetty, mutta havainnoinnin perusteella osalla siirtymät itsenäisestä työskentelystä yhteisen opetuksen ääreen tuotti usein vaikeuksia.

5.3 Kokemukset suhteista ja tiloista

5.3.1 Opetustilat

Ysiplussan tilat sijaitsevat Nuorten Taidetyöpajan yhteydessä, mutta fyysisesti tilat ovat selkeästi erillään pajoista. Muut pajat sijaitsevat katutasolla, kun taas Ysiplussan tilat ovat pari kerrosta ylempänä, jonne on oma erillinen sisäänkäynti. Ysiplussalla on käytössä oma luokahuone, jonka lisäksi tiloina toimivat Oppipajan kanssa jaetut huoneet sekä eräänlainen tilan yhdistävä olohuone. Näiden lisäksi nuoret saivat myös hyödyntää tarvittaessa Ysiplussan työntekijöiden toimistoa. Tiloja on sisustettu Ysiplussan ja Oppipajan nuorten toimesta historian aikana. Haastateltavat kokivat Ysiplussan tilat toimiviksi ja ennen kaikkea haastatteluissa korostui se, kuinka tiloja sai hyödyntää vapaasti. Nuoret kuvailivat hyväksi asiaksi, että opiskelua ei tarvitse tehdä pelkästään yhden pöydän äärellä, vaan halutessaan paikkaa voi vaihtaa rauhallisempaan tilaan tai siirtyä johonkin, missä pääsi vuorovaikuttamaan muiden nuorten kanssa.

Pienemmät luokkaympäristöt ja mun mielest tääl on tosi paljon paremmat noi..niiku viihtysämmät tilat et meil on tossa niiku sohva missä pystyy tekee tehtäviä et ei tarvii istuu kovalla penkillä pulpetin ääressä ja meil on luokassa paljon pöytiä ja pääsee tekemään vähä eri paikkaan esim. tohon käytävälle mis ite tulee istuttuu tosi paljon.

No mä tykkään siitä että voi mennä jonnekin niiku silleen nurkkaan tai tulla just tänne [nii tähän toimistoon?] Joo, rauhaan. Nii ja kaikki on vähä missä sattuu ku opiskellaan nii sitten jos jotkut vaikka pitää kovaäänistä keskustelua jossain luokassa niin sä voit siirtyä sit jonneki muualle, jos sä haluat opiskella hiljaisuudessa.

Haastateltavat kertoivat myös pienemmän luokkakoon vaikuttaneen heihin positiivisesti. Pienempi kouluympäristö koettiin opiskelua tukevana ja helpottavana asiana. Moni haastateltavista kuvaileekin ison luokkakoon aiemmin häirinneen opiskelua sekä keskittymistä. Osa haastateltavista kertoo luokkakoon helpottaneen ääneen puhumista luokassa.

No siis just se, et niiku mä en kauheesti tykkää olla missään paikassa mis on hirveesti ihmisiä. Et niiku esim. miettiä et yhdessä luokassa meil oli kaksytkaks ihmistä, niin se oli jo liikaa. Nii sit ku miettii et siel koulussa kuitenkin on järkyttävästi enemmän ihmisiä. Se on vaan niiku.. vaikee selittää. Se on sitä ihmeen ahdistusta. Mut sinänsä sitä ei mulla enää oo kauheesti, mitä mä oon huomannut.

No kyllä se on oikeestaan vähä hankala, että jos on liikaa hälinää ja kaksytkäviis ihmistä niin se on ehkä vähä liikaa sitten. Ja niiku se hankaloittaa keskittymistä. Muutenki vähä huono keskittyminen niin vaikuttaa aika paljon.

No mä en tykkää kovista äänistä ja mitä enemmän porukkaa sitä kovempi ääni ja sitten.. mä tiä, sosiaalinen ahdistus... Mut kyl mul täällä on ollu silleen ns. turvallisempi olo, koska oon mää just jotain puhunu sille niiku muutki luokassa kuulee, koska esim. koko alakoulun mä olin ihan hiljaa. Kuus vuotta samalla luokalla ja silti mä en uskaltanut puhua luokan kanssa tai eessä. Mut täällä mä jo nyt uskallan jotain sanoo.

Haastateltavat antavat ymmärtää, että tilojen viihtyvyydellä ja pienellä luokkakoolla on suuri merkitys Ysiplussalla opiskeltaessa. Havainnoinnin osalta tämä merkitys näkyi koskettavan myös niitä nuoria, jotka eivät juurikaan hyödyntäneet tiloja monipuolisesti, vaan pysyttelivät opiskelunsa ääressä omalla paikallaan. Mielenkiintoinen lisähuomio havaintojeni pohjalta tiloihin liittyen on se, että luokassa nuoret olivat selvästi etsineet itselleen omat vakiopaikat. Näitä paikkoja ei ollut määrätty henkilökunnan toimesta, vaan nuoret olivat itse omaksuneet luokasta selkeän järjestyksen, missä he istuivat.

5.3.2 Sosiaaliset suhteet

Haastatteluissa nuoret kertoivat suhteistaan henkilökuntaan myönteiseen sävyyn. Henkilökuntaa vertailtiin aiempien koulujen henkilökuntaan ja nuorilla oli kokemus, että Ysiplussan henkilökunnan kanssa oli helpompaa keskustella ja he olivat valmiimpia kuuntelemaan nuoria. Tähän yhdeksi syyksi nähtiin se, että toisin kuin tavallisissa yläkouluissa aineen vaihtuessa opettajat eivät vaihdu, vaan aineita opiskellaan koko ajan saman henkilökunnan kanssa. Haastateltavat korostivat myös tuen määrää ja aikaa, mitä henkilökunnalta sai tarvittaessa yksilöllisesti.

No ehkä niiku opettajilla on täällä enemmän aikaa niiku keskittyä nimenomaan sun juttuihin. Se niiku esim normaalissa koulussa on

vaikka luokassa kaksikymmentä oppilasta nii ei mitenkään opettajalla riitä niiku aika kaikkia käyä yksilöllisesti läpi.

Kyl mä nään. Siel on niiku joka aineelle esim. yläasteella eri opettaja ja niille oppilaat on mun mielest vaan oppilaita. Ku täällä me ollaan niille niiku semmosia ketä ne yrittää tukee ja auttaa ja antaa tukea. Ja ne tavallaan ne tuntee meidät henkilöinä eikä pelkkinä oppilaina joille opetetaan asioita. Niin sinänsä mä nään sen ihan hyvänä asiana.

Nuoret kertoivat myös mahdollisuudesta saada tukea muuhun kuin opiskeluun, mutta kaikki eivät tätä mahdollisuutta kokeneet tarpeelliseksi hyödyntää. He näkivät tärkeämpänä sen, että mahdollisuus muuhun tukeenkin on olemassa, vaikka sitä ei itse tarvitsisikaan. Aiemmin mainittu rento ilmapiiri nähtiin liittyvän henkilökunnan olemukseen. Nuoret kokivat henkilökunnan suhtautuvan heihin ymmärtäväisesti ja rennosti.

Ne (opettajat) on rentoja, edellisessä koulussa ne oli sellasia tiukoja et kaikki pitää mennä just niiku on sanottu, että ei voi yhtään kierrellä silleen asioista.

Jotenki silleen ymmärtäväisempiä opettajat on huomattavasti. Silleen jotenki et ne ymmärtää enemmän ja tällästä.

Kyl mä uskon et jos mä tarttisin jonkun jolle puhua tai haluaisin puhua niin kyl mä uskon et ne kuuntelis. Mut en mä ny erityisesti halua kertoa kenellekkään mistään.

Havaintojeni mukaan henkilökunnan ja nuorten välillä vaikutti olevan yleisesti rento ja ymmärtäväinen suhde, mikä tukee haastateltavien kokemusta. Henkilökunta kehui yksilöllisesti nuorten onnistumisissa ja yleinen puhetapa nuoria kohtaan oli kannustava. Hyvistä vastauksista ja puheenvuoroista nuoret saivat positiivista palautetta. Mikäli joku nuori osoitti ärtymystä puheissaan ja eleissään, henkilökunta ei kiinnittänyt käytökseen huomiota, vaan he vastasivat rauhallisesti nuorelle. Vaikka Ysiplus työllistää kaksi erityisopettajaa ja kaksi kasvatusohjaajaa, nuoret joutuivat joskus odottamaan yksilöllistä tukea opiskelussa puolikin tuntia. Tämä odotus ei tosin näyttänyt haittaavan nuoria, vaan nuoret vaikuttivat olevan tyytyväisiä tuen määrään. Henkilökunnalla on aikaa pysähtyä nuoren äärelle ja auttaa tarvittaessa pitkäänkin, mikäli tilanne sitä vaatii. Seuraava ote yhden nuoren haastattelusta kuvaa hyvin kannustavaa puhetta henkilökunnan toimesta.

Mm joo... sillee jos vaikka jonain päivänä mä saan kolmessa tuntia tehtyä kaks matikan tehtävää, niin sit se vaan on silleen et "hyvä että ees jotain" eikä silleen niiku et "no miten sä oot näin vähän saanu aikaan vaa". Koska siit tulee sit semmonen olo et silleen parempi mieli, että koska mä oon ihan tarpeeks pettynyt itteeni, jos mä saan ne kaks matikan tehtävään aikaan. Nii jos joku toinen valittaa viel siinä mulle niin ei se auta mitään. Mutta ku ne vaan on silleen et "hyvä että sait ees jotain tehtyä" niin sit tulee parempi mieli.

Suhteet muihin luokkalaisiin näyttäytyi haastateltavien osalta joko hyvinä tai neutraaleina. Osa haastateltavista kertoi, että joidenkin nuorten välillä heillä oli kaverisuhteita. Yksi haastateltava kertoi nähneensä ryhmässä kiusaamiseksi laskettavia tilanteita, joissa oli ilmennyt nälvimistä ja ryhmän ulkopuolelle jättämistä. Loput haastateltavista eivät olleet todistaneet vastaavia tapauksia, vaan kuvailivat ryhmähenkeä joko hyväksi tai neutraaliksi. Nuorten keskusteluissa nousi pääosin esiin se, että ryhmässä kaikki vaikuttavat tulevan toimeen keskenään.

Hmm kyl mä sanosin niiku että kaikki kyllä tulee toimeen niiku toistensa kanssa... että kavereitaki tullu ja tälleen että, tavallaan jotkut haluaa olla enempi niiku itekseen ja tälleen, on hiljaisempia tyyppejä ja sit semmosia jotka on enempi äänessä.

Täältä saa kyl hyvii frendeij, jos vaan on valmis niiku antaa mahdollisuuden uusille ihmisille. Mut sitä ei tarvii tehdä jos ei silt tunnu. Et tääl on ollu porukkaa, jotka istuu yksin tekemässä tehtävät ja hoi-taa sillee koulun loppuun, mut osa on semmosii et kaveeraa tosi paljon.

Hmm no... mä en tiä ei ne niiku, ei ne (muut nuoret) erityisemmin niiku huomioi mua mut se on kivaa musta. Mut ei ne myöskään niiku syrji mua tai mitään.

No neutraalit. Ei mulla oo niitä vastaan mitään ja mä oletan et niillä ei oo mua vastaan mitään, nii silleen neutraalit.

Haastateltavat tunnistivat joidenkin luokkalaisten tarpeen kaverisuhteisiin. Haastatteluissa tuli ilmi, että osalla nuorista ei ollut tarvetta ystävystyä muiden ryhmäläisten kanssa. Näille nuorille vaikutti riittävän, että yleinen ryhmähenki on hyvä eikä muihin nuoriin tutustuminen ollut oleellista. Osa haastateltavista liitti tähän yhteyteen ajatuksen, että he ovat tulleet tänne suorittamaan peruskoulua eikä tekemään kavereita.

Joo. Emmä tänne tuun kavereiden takia, mä tuun tänne ihan itteni takia. Jos mä tulisin tänne kavereiden takia nii ei mun opiskelusta tulis yhtään mitään. Se on ihan nähty vuosien varrella et sit kulla on ollu kavereita koulussa niin sit mä en oo tehny yhtään mitään koulussa, et parempi näin.

Osaan [oppilaista] on hyvät [välit], osan kans en oo hirveesti keskustellu vaan just sen takii et ei oo halunnu hirveesti luoda ihmisuhteita silleen, koska mää oon aatellu et liika ihmisuhteiden luominen koulussa on mulle ehkä semmonen et mulla sit menee sit oppimiset vähä miten menee.

Nii ku siis mul oli just yläkoulussa ja alakoulu oli aina se tavoite et mä vaan meen sinne koska mulla on siel kavereita. Mut niitä ei oo oikein tullu niin nyt mulla on vaan ollu et tuli vaan tänne opiskelee ja yrittää vaan saada mun ysin loppuun.

Nuoret vaikuttivat nostavan siis vastuun opiskelustaan tärkeämmäksi kuin kaverisuhteiden luomisen. Kuitenkaan kaverisuhteiden mahdollisuutta ei tyrmätty kaikkien nuorten osalta, mutta tämä ei ollut kenenkään haastateltavan prioriteetti. Havainnoissani kaverisuhteita näkyi nuorten keskuudessa ja nuorilla oli muodostunut selkeästi omia ryhmittymiä, joiden kanssa he mieluiten viettivät aikaa ja opiskelivat yhdessä. Osa nuorista viihtyi itsekseen eikä aineiston perusteella kokeneet tarvetta vuorovaikutukseen toisten nuorten kanssa.

5.3.3 Suhde itseän

Suurin osa haastateltavista eivät osanneet kuvailla, olivatko he oppineet koululaineiden lisäksi mitään muuta tai oliko heidän hyvinvoinnissaan näkynyt muutosta. Osa haastateltavista sanoi, että he eivät olleet oppineet mitään uutta itsestään Ysiplussalla ollessaan. Yksi haastateltava tunnisti oppineensa itsestään jotain, mutta hän ei osannut nimetä, mitä se olisi ollut. Sama nuori myös tunnisti, että Ysiplus oli auttanut häntä yleisesti elämässä, mutta ei osannut kuvailla miten. Kaksi haastateltavista kertoi, että hyvinvoinnissa on näkynyt muutosta siinä, miten hyvin he ovat jaksaneet opiskella verrattuna aiempaan koulunkäyntiin.

No jos silleen aattelee et jos mä oisin jossain niiku lukiossa tai amiksessa tai jossain niin täällä ku mikä on tää kuuden tunnin päivä, niin mä oon jo ihan poikki sen jälkeen niiku mä oon kotona. Jos mun pitäis olla jossain (muualla) tai käydä ysiluokka kokonaan uudestaan niin musta tuntuis et mä en pystyis siihen.

Ei oo niin väsynyt, ku esim. siel peruskoulus ku kaikki oli niin aika-
taulutettu.

Havainnoistani tähän liittyen nostan esimerkin yhteisestä opetushetkestä, missä nuoret työskentelivät omien vahvuuksien äärellä. Työskentelyn pohjana toimi moniste, missä oli listattu paljon erilaisia vahvuuksia, joista nuorten täytyi valita itseään kuvaavimmat vahvuudet ja lopulta päätyä valitsemaan kaksi vahvuutta itselleen. Opetushetki näytti useiden nuorten käytöksestä päätellen motivoivalta ja mieluisalta tehdä. Lopuksi tehtävää käytiin läpi ja nuoret osallistuivat keskusteluun pohtien sanojen merkitystä eri vahvuuksien kohdalla. Osa nuorista osasi myös nimetä perusteluja kysyttäessä, miksi vahvuustyöskentelyä tehtiin. Tässä esimerkin tehtävässä näkisin, että nuorilla oli mahdollisuus oppia itsestään jotain uutta, mutta tämä ei tullut ilmi aineistossa.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

6.1 Johtopäätökset

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää Ysiplussalla olevien nuorten kokemuksia Ysiplus-opetuksesta ja saada käsitystä siitä, miten Ysiplussan pedagoginen viitekehys näyttäytyy nuorille. Tarkoituksena oli saada lisätietoa siitä, millaisia asioita nuoret arvostavat Ysiplussassa ja löytää mahdollisia kritiikin kohteita. Ysiplussalle ei ole tehty aiemmin opinnäytetyötä, joten tästä tutkimuksesta saatu tieto voidaan todeta olevan ainutlaatuista.

Teemahaastatteluiden tulosten pohjalta voidaan todeta, että Ysiplus-opetuksessa olevat nuoret olivat tyytyväisiä opetukseen. Kritiikkiä opetuksen sisällylle tai henkilökunnalle ei löytynyt, vaan nuorten kokemus Ysiplussasta oli hyvin positiivinen. Nuoret vertasivat Ysiplussan kokemuksia paljon edellisiin kouluihinsa ja hahmottivat ajatuksiaan aiempiin kouluihin peilaamalla. Tämän vertailun valossa Ysiplus vaikutti nuorille hyvältä paikalta opiskella, osalle jopa ainoalta vaihtoehdolta suorittaa peruskoulu loppuun. Nuoret kuvailivat aiempien koulujen kanssa olleita ongelmia, mitkä liittyivät koulukiusaamiseen, mielenterveysongelmiin, vaikeuksiin koulun henkilökuntaa kohtaan sekä sosiaalisiin suhteisiin. Näitä ongelmia ei koettu vastaajien toimesta enää Ysiplussalla. Haastateltavien moninaiset taustat tukevat Willbergin (2019, 27) väitettä

Ysiplussan ryhmien heterogeenisyydestä. Joustavan perusopetuksen vaikutuksen arvioinnin tutkimuksessa nostetaan esiin, että eniten JOPO-opetuksesta hyötäneet nuoret olivat taustoiltaan kärsineet huonosta koulumenestyksestä ja koulukiusaamisesta (Manninen 2008, 61).

Nuorten ennakkokäsitys Ysiplussasta ja sen opetuksesta oli vähäinen tai jopa virheellinen. Se osa nuorista, joilla oli vähäinen ennakkokäsitys, ajattelivat opetuksen olevan rennompaa Ysiplussalla kuin normaalissa peruskoulussa. Tietoa Ysiplussasta oli saatu pääsääntöisesti huoltajilta ja opinto-ohjaajilta. Haastateltavien kokemuksen perusteella on nähtävissä, että yleinen käsitys Ysiplussasta Jyväskylän alueen koulujen keskuudessa oli puutteellinen eikä Ysiplussan opetusmuotoa täysin tunnusteta muiden koulujen henkilökunnan toimesta.

Haastateltavat kertoivat kokemuksiaan Ysiplus-opetuksesta ja vertailivat opetusta aiempiin kouluihin. Nuoret nostivat esiin opetuksesta valinnanvapauden, vaihtoehtoiset opiskelutavat ja toiminnallisuuden. Valinnanvapaus näyttäytyi nuorille yksilölliseen opetukseen vaikuttamisen mahdollisuutena. Käytännössä nuoret saivat päättää, milloin he opiskelivat mitään oppiainetta, mikäli opiskelun tilanne salli omaehtoisia päätöksiä opetuksen osalta. Vapaus valita ja vaikuttaa opetuksen sisältöön oli sisäistetty haastateltavien toimesta. Tässä on nähtävissä luvussa 3.2 esitelty Deweyn (Alhanen 2013, 141) yhden kokemuksellisen oppimisen idea, jota sovelletaan niin, että nuoret voivat mahdollisuuksien mukaan ohjata motivaationsa heitä kiinnostavaan aiheeseen. Vaihtoehtoiset tavat suorittaa opintoja oli myös omaksuttu haastattelujen perusteella. Mikäli tehtävänanto tuotti liikaa vaikeuksia nuorelle, tehtävän suorittamisen vaihtoehtoja selvitettiin yhdessä henkilökunnan kanssa. Nuoret saattoivat myös ehdottaa itse vaihtoehtoja suorituksiin, esimerkiksi vaihtaa kirjoittamisen suullisesti suoritettavaan tehtävään. Toiminnallisuus tunnustettiin vahvaksi osaksi Ysiplus-opetusta. Nuoret mielsivät toiminnallisuuden liittyvän kaikenlaiseen toimintaan, erilaisista keskusteluista ja vierailuista käsillä tekemiseen. Toiminnallisuuteen kannustettiin ja ohjattiin henkilökunnan osalta, ja nuoria pyrittiin myös itse keksimään toiminnallisia tapoja suorittaa opintojaan. Toiminnallisuuden muoto viittaa Deweyn kokemuksellisen opin ideaan, jossa oppimisen kuuluisi tapahtua juuri toiminnan kautta (mts. 144). Nuorilla oli vaikeuksia välillä hahmottaa, miten toiminnallisuus edisti heidän opintojaan eikä nuoret

osanneet sanoa, mitä oppiaineita he suorittivat toiminnallisten menetelmien kautta. Osa nuorista ei kokenut vaihtoehtoisia tapoja tai toiminnallisuutta tarpeelliseksi omalla kohdallaan, vaan he olivat tyytyväisiä valinnanvapaudesta, minkä avulla he saivat vaikuttaa oppiaineidensa suorittamiseen.

Ilmapiiriä Ysiplussalla kuvailtiin haastateltavien toimesta rennoksi, mikä näkyi myös havainnoinnissa. Tämä rentous perustui nuorille annettuihin vapauksiin ja omaehtoiseen opiskeluun. Myös henkilökunnan suhtautuminen nuoriin ja heidän käytökseensä nähtiin pitävän yllä rentoa ilmapiiriä. Ysiplussalla olevia sääntöjä koettiin olevan vähän ja niitä on nuorten helppo noudattaa. Suurin osa nuorista ei osannut näitä sääntöjä nimetä, mutta siitä huolimatta nuoret ovat omaksuneet säännöt ja käytännöt omaan käytökseensä. Etenkin puhelien vapaamman käytön ja omaehtoisen tauotuksen nuoret ovat sisäistäneet hyvin.

Nuoret sanoittivat motivaation nousemisesta Ysiplussalla koulunkäyntiä kohtaan. Motivaatioon nähtiin vaikuttavan rento ilmapiiri, yksilöllinen ja omaehtoinen opiskelu sekä henkilökunnalta saatu tuki. Motivaatio ei välttämättä näkynyt erityisesti oppiaineiden opiskelussa, vaan enemmän yleisenä tahtotilana saada suoritettua peruskoulu loppuun. Ysiplussa koettiin paikkana, missä on motivoivaa opiskella, vaikka jotkut oppiaineet tuottaisivat edelleen hankaluuksia. Monilla nuorista kouluun paikalle saapuminen oli ollut aikaisemmin vaikeaa, mutta tämä haaste oli helpottanut huomattavasti Ysiplussalla. Tämä motivaation nousu tuloksena tukee myös aiempaa tutkimustietoa, mitä on tehty JOPO:n parissa, missä JOPO:n todettiin nostaneen nuorten opiskelumotivaatiota (Perälä & Kuivanen 2018). Nuoret kertoivat myös vastuusta koulunkäyntiä kohtaan, mikä oli tullut heille oleellisemmaksi Ysiplussan myötä. Henkilökunnan antama vapaus ja luottamus nuoria kohtaan nosti nuorilla vastuuntuntoa. Tämä näkyi kunnioituksena Ysiplussaa kohtaan ja nuorilla oli kokemus siitä, että Ysiplussalla täytyy osoittaa halukkuutensa opiskella, muuten huonosta käytöksestä tai haluttomuudesta opiskella on vaarana joutua pois Ysiplus-opetuksesta. Vaikka havainnot osoittivat, että kaikki nuoret eivät aina käyttäydy asianmukaisesti, haastateltavien mukaan vastuu tiedostetaan nuorten keskuudessa.

Ysiplussan tilat koettiin aineiston perusteella hyväksi ja viihtyisäksi nuorten kokemuksen mukaan. Nuoret kertoivat pitävänsä siitä, että tiloja saa hyödyntää vapaasti opiskelun suhteen ja vaihtamaan huonetta halutessaan. Ysiplussan tilojen yhteys tunnistettiin Nuorten Taidetyöpajaan ja suurin osa nuorista tiesi, miten muita Nuorten Taidetyöpajan tiloja pystyi käyttämään. Tilojen pieni koko koettiin myös hyvänä asiana, mikä näkyi nuorten haastatteluissa pienemmän luokkakoon esiin tuomisena. Pienempi luokkakoko nähtiin parempana vaihtoehtona ja nuoret vertailivat Ysiplussan kokoa aikaisempiin kokemuksiin isommissa luokissa. Pienempi luokkakoko koettiin vähemmän ahdistavana ja keskittyminen opetukseen oli helpompaa. Vastaavaa kokemusta pienemmästä ryhmästä on tutkittu myös joustavan opetuksen vaikutuksen arvioinnin tutkimuksessa, jossa noin 70 prosenttia nuorista oli kokenut pienryhmäopiskelun auttaneen paljon tai melko paljon (Manninen 2008, 56).

Haastateltavien kokemus henkilökunnasta oli kaikilta osin myönteinen. Henkilökunta nähtiin kannustavana ja aikaa antavana, joilta sai hyvin yksilöllistä tukea opetuksen tai muun elämän suhteen. Kannustava ja hyvän näkevä puhetapa liittyy positiiviseen pedagogiikkaan, jossa keskeistä on aikuisen huomata hyvät asiat ja piirteet nuoresta ja sanoittaa nämä asiat hänelle (Leskisenoja & Sandberg 2019, 51). Myös Manninen (2008, 63) toteaa henkilökohtaisen opetuksen tuovan hyviä tuloksia. Kaikki nuoret eivät nähneet tarvetta muun elämän tuelle tai keskustelulle, mutta he näkivät mahdollisuuden siihen hyvänä asiana. Henkilökunta loi omalla käytöksellään rentoa ilmapiiriä, ja nuoret pitivät heille suunnatusta vapaudesta ja luottamuksesta. Nuoret näkivät myös merkittävänä asiana sen, että henkilökunta pysyi samana eikä opettajat vaihdu oppiaineiden mukaan, kuten tavallisissa peruskouluissa. Tulkitsemisen, että tämä aspekti lisäsi nuorten luottamusta henkilökuntaa kohtaan.

Suhteet muihin luokkalaisiin koettiin joko hyväksi tai neutraaleiksi. Osa nuorista oli saanut kavereita ryhmästä, jotka koettiin enemmän koulukavereiksi. Suurin osa nuorista ei ollut saanut kavereita, mutta he eivät myöskään kaivanneet syvempiä ihmissuhteita ryhmästä. Nuoret perustelivat tätä sillä, että heille oli järkevämpää keskittyä koulunkäyntiin ja suorittaa peruskoulu loppuun, kuin saada uusia ihmissuhteita. Tämä ajatus linkittyy myös selkeästi aiemmin mainittuun vastuuseen koulunkäynnistä, joka ilmeni nuorten haastatteluissa. Tärkeämmäksi aineistosta korostui yleinen ryhmähenki, joka koettiin hyväksi.

Haastatteluista nousi yhden nuoren havainto kiusaamiseksi nähtävästä toiminnasta. Muut nuoret eivät olleet todistaneet vastaavaa toimintaa. Päätelen, että harvoin tapahtuviin kiusaamistilanteisiin puututaan tehokkaasti henkilökunnan toimesta, mikä aiheuttaa sen, että näitä tilanteita ei juuri havainnoida nuorten osalta.

Suurin osa nuorista ei osannut nimetä, olivatko he oppineet itsestään tai hyvinvoinnista. Osa kertoi, että he eivät olleet oppineet mitään näistä teemoista. Hyvinvointi ja itsestä oppiminen olivat teemoina selkeästi vaikeita hahmottaa ja haastatteluissa nämä teemat eivät herättäneet nuorissa juurikaan keskustelua. Vaikka aineistoissa nähty motivaation nousu vaikutti nuorten koulunkäyntiin, vain kaksi nuorta osasi liittää jaksamistaan hyvinvointiin. Päätelen aineiston perusteella, että nuoret eivät tunnista näitä oppimisen hetkiä itsestään tai osaa liittää hyvinvointiin liittyviä opetushetkiä itseensä. On myös mahdollista, että nuoret eivät olleet tutkimuksen aikana vielä päässeet niin vahvasti itsestä oppimisen ja hyvinvoinnin teemoihin, kuin mitä Ysiplussalla on tavoitteena päästä, nuoret olivat kuitenkin tutkimuksen teon aikana olleet Ysiplus-opetuksessa vasta pari kuukautta.

6.2 Pohdinta

Ysiplus näyttäytyi tämän opinnäytetyön tutkimusten tulosten valossa tarpeelliselta opetusmuodolta, joka palvelee nuorten peruskoulun loppuun saattamista. Opinnäytetyön prosessin aikana opin hahmottamaan paremmin suomalaisen koulutusjärjestelmän ominaisuuksia ja sen puutteita. Nuorten kokemuksissa oli kuultavissa pettymystä koulujärjestelmää kohtaan ja nuoret vertailivat paljon Ysiplussaa aikaisempiin kouluihinsa, joihin verrattuna Ysiplus koettiin parempana tai jopa ainoana vaihtoehtona heille suorittaa peruskoulun päättötodistus. Näenkin sen erinomaisena asiana, että nuorille löytyy erilaisia vaihtoehtoja peruskoulujen lisäksi, mikäli tavalliseen perusopetukseen osallistuminen on vaikeaa. Ysiplus toimii esimerkkinä vaihtoehdosta JOPO:n ja vastaavien toimintamallien rinnalla, missä nuorille annetaan aikaa ja tilaa kasvaa omaksi persoonaksi. Ysiplussan nuoret kertoivat henkilökunnan tuen ja ajan olevan merkittävää, ja pieni luokkakoko nähtiin helpottavan koulunkäyntiä. Opinnäytetyötä toteuttaessa huomasin pohtivani paljon näitä teemoja ja sitä, kuinka normaalissa yläkoulussa näitä kyetään huomioimaan. Luokkakoot ja

henkilökunnan määrä ovat kuitenkin myös resurssikysymyksiä ja koulujen täytyy tehdä ratkaisunsa opetuksensa suhteen resurssien mukaisesti. Siksi toivon, että perusopetuksen piirissä tulevaisuudessa pyritään huomioimaan nuorten tarpeita ja toiveita eivätkä luokkakoot kasva liian suuriksi, mikä voi vaikuttaa opettajilta saatuun aikaan ja tukeen.

Tutkimusten tuloksissa kävi ilmi, että nuorten ennakkokäsitys Ysiplussasta oli vähäinen ja jopa vääristynyt. Keskustelin työntekijöiden kanssa opinnäytetyön tutkimuksen aikana heidän tunnettavuudestaan Jyväskylän alueen koulujen kesken, ja he kertoivat tekevänsä yhteistyötä koulujen kanssa, mutta aineiston perusteella ei näytä siltä, että kaikilla opinto-ohjaajilla olisi täysin selkeä kuva Ysiplussan toiminnasta. Tämä hankaloittaa nähdäkseni Ysiplussan markkinointia oppilaille, sillä nuoret eivät saa oikeinlaista käsitystä Ysiplus-opetuksesta ja pahimmillaan voi ajatella tapahtuvan, että Ysiplussaa tarvitseva nuori jättää hakematta Ysiplussalle väärän mielikuvan takia. Näen, että Ysiplussan tietoisuutta alueen koulujen kesken, jotta Ysiplussalle ohjautuisi tämän kaltaisesta opetuksesta hyötyviä nuoria.

Tämä opinnäytetyö nähdäkseni onnistui hyvin siihen nähden, miten lyhyessä ajassa tämä on toteutettu. Tapasimme tilaajan kanssa opinnäytetyön ideoinnin parissa syyskuun alussa ja tutkimus aloitettiin lokakuun alussa, jonka jälkeen raportointi tehtiin marraskuun aikana. Tiukka aikataulu johtui opiskeluoikeuteni päättymisen lähestymisestä, ja epäilemättä kiire vaikutti lopulliseen tuotokseen. Tutkimuskysymysten kannalta myös opinnäytetyön ajankohta ei ollut optimaalisin. Ysiplus-opetuksessa olevat nuoret olivat tutkimuksen aikaan olleet Ysiplussalla vasta parin kuukauden ajan. Tämä epäilemättä vaikutti nuorten kokemuksiin, koska niitä ei yksinkertaisesti ollut vielä ehtinyt kertyä kovin paljoa. Tämä näkökulma kannattaa pitää mielessään, kun tarkastellaan tutkimuksen tuloksia. Tutkimuskysymysten kannalta sopivampi ajankohta tutkimuksen toteutukselle olisi ollut keväällä, mutta aikatauluhaasteitteni takia tämä ei ollut mahdollista. Olosuhteista huolimatta ajattelen, että opinnäytetyön tavoitteet saavutettiin ja tilaaja voi hyödyntää työssään tutkimuksesta saatuja tuloksia. Näen kuitenkin tärkeimmäksi asiaksi sen, että nuorten kokemukset tulivat näkyviksi aineistossa ja ne vastasivat tutkimuskysymyksiin.

Koska tutkimuksen ajankohta ei ollut otollisin, on syytä pohtia ajankohdan vaikutusta tuloksiin. Ysiplussalle ei ole aikaisemmin tehty opinnäytetyötä, joten tuloksia ei voi verrata aikaisempaan tutkimukseen Ysiplussasta. JOPO:n menetelmät ovat samankaltaisia, joten johtopäätöksissä suhteutettiin tuloksia JOPOsta tehtyihin tutkimuksiin. Tulosten vertailu viittaa siihen, että Ysiplus-nuorten kokemukset ovat yhteneviä JOPO-nuorten kokemusten kanssa. Tutkimuksen voidaan siis todeta tukevan aiempaa vastaavaa tutkimustietoa.

Tavoitteita ajatellen tutkimusta olisi auttanut syvempi perehtyminen perusopetukseen sekä Ysiplussan pedagogisiin vaikutteisiin ennen varsinaisen tutkimustyön aloitusta. Paremmalla viitekehityksen ymmärryksellä olisin voinut kehittää toimivamman teemahaastattelurungon, jonka avulla olisi voinut saada haastateltavista enemmän irti tietoa suhteessa Ysiplussan pedagogisiin vaikutteisiin. Tämä olisi myös voinut syventää ymmärrystä havainnoinnissa, mutta toisaalta se olisi voinut määrittää havainnoinnin näkökulmaa liian kapeaksi, jolloin olisin tutkijana saattanut pyrkiä kiinnittämään huomiota liikaa pedagogiikkaan. Kehittämistä omassa tutkimustyössäni siis vielä löytyy. Siitä huolimatta prosessi opetti minulle havainnoinnin olevan erinomainen aineistolinen lisä teemahaastatteluiden rinnalle. Opin myös monimenetelmällisen laadullisen tutkimuksen hyödyn todenmukaisemman tiedon tuottamisessa.

6.3 Tutkimuksen eettisyys, luotettavuus ja jatkotutkimusideat

Kun tutkimuksen kohteena ovat ihmiset, on kunnioitettava tutkimukseen osallistuvien ihmisarvoa, yksityisyyttä, itsemääräämisoikeutta sekä muita oikeuksia (Vuori s.a.). Olen pyrkinyt huomioimaan näitä asioita opinnäytetyötä toteuttaessani parhaimpani mukaan. Ennen tutkimuksen aloittamista hain tarpeelliset tutkimusluvut Jyväskylän kaupungilta ja tein myös suostumuslomakkeet nuorten huoltajille allekirjoitettaviksi, joiden perusteella nuorilla oli myös huoltajien lupa osallistua tutkimukseen. Suostumuslomakkeissa oli kerrottu oleellinen informaatio tutkimuksen sisällöstä ja tietojen käsittelystä, sekä mahdollisuus myös pyydettyä nähdä opinnäytetyötä varten tehty tietosuojailmoitus. Suostumuslomakkeessa kävi ilmi myös, että nuoret osallistuvat tutkimukseen vapaaehtoisesti ja tämä tehtiin myös selväksi nuorille. Havainnoinnin osuus tutkimuksessa kerrottiin heti alkuun ensimmäisenä havainnointipäivänä paikalle olleille nuorille, poissa olleille asiasta kerrottiin myöhemmin heidän ollessa paikalla. Kerroin ensimmäisenä havaintopäivänä myös tutkimukseen tehtävästä teemahaastattelusta ja siihen liittyvistä tietojen käsittelystä. Havaintopäivien aikana kysyin nuorilta halukkuutta tutkimukseen osallistumisesta ja kerroin halukkaille tarkemmin tutkimuksesta ja vapaaehtoisesta osallistumisesta. Ennen jokaista haastattelua kävin nuoren kanssa lyhyesti vielä läpi tutkimuksen tarkoituksen, tietojen käsittelyn, haastattelun nauhoituksen, anonymiteetin ja oikeuden peruuttaa tutkimukseen osallistumisesta. Ennen jokaista haastattelua kävin nuoren kanssa lyhyesti vielä läpi tutkimuksen tarkoituksen, tietojen käsittelyn, haastattelun nauhoituksen, anonymiteetin ja oikeuden peruuttaa tutkimukseen osallistumisesta. Halusin varmistaa, että nuorille oli varmasti selvää, mihin heidän haastatteluitansa käytetään. Annoin nuorille mahdollisuuden tehdä haastattelun myös pareina, mutta kaikki haastateltavat halusivat tehdä haastattelun kahden kesken. Tämä lisäsi luottamuksellisuutta ja nuoret kokivat haastattelun tekemisen turvalliseksi Ysiplus-san tiloissa, koska ne olivat heille tuttuja entuudestaan.

Litteroidessani haastatteluja pyrin sanatarkkaan litterointiin, josta poistettiin valikoidusti toistoja ja äännähdyksiä. Halusin tuoda haastateltavien äänen mahdollisemman autenttisesti esiin, jotta tulokset olisivat mahdollisimman todennukaisia. Säilyttääkseni haastateltavien anonymiteetin, en käyttänyt ollenkaan henkilötunnisteita ja poistin sitaateista viittaukset henkilöiden tai entisen koulujen nimiin. Anonymiteetin lisäksi näillä tiedoilla ei ollut merkitystä tutkimuskysymysten kannalta, joten näiden tunnistusten poistaminen aineistosta

oli perusteltua. Luottamuksellisuuden takia kukaan muu ei päässyt tarkastelemaan nauhoitettua ja litteroitua aineistoa.

Kvalitatiivisen tutkimuksen luonteeseen kuuluu, että tutkimus muodostuu tutkijan näkemyksistä käsin omanlaiseksi versiokseen. Samalla tutkimuspohjalla toinen tutkija saisi väistämättä hieman erinäköisen tuoksen. Siitä syystä tutkimuksen luotettavuuden kannalta on oleellista, että tutkija suhtautuu työhönsä kriittisesti ja reflektoi jatkuvasti omaa työtään tutkimuksen aikana. Vaikka kvalitatiivinen tutkimus ei tarjoa täysin absoluuttista ja objektiivista tietoa, on sen pohjalta kuitenkin mahdollista tehdä johtopäätöksiä, kun tarkastellaan tutkimukseen valikoituneita tutkimuskysymyksiä tutkimusmenetelmiä vasten kriittisesti. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006b.) Tutkimuksen luotettavuutta voi lisätä esimerkiksi harjoittamalla menetelmätriangulaatiota (mt.), kuten tässä opinnäytetyössä menetelminä käytettiin havainnointia ja teemahaastattelua. Havainnointi toimi hyvin tukena teemahaastatteluista saaduille tiedoille ja tutkimuksen tuloksissa näiden suhdetta tarkasteltiin mielestäni onnistuneesti. Laadullisen opinnäytetyön aineiston pohjaksi kuusi haastattelua havainnoinnin lisäksi tarjosivat tutkimukselle tarpeeksi tietoa tuloksia ajatellen, mutta luonnollisesti useampi haastateltava olisi todennäköisesti kokemuksillaan tuonut esiin moninaisempia ilmiöitä. Havaitsin kuitenkin haastatteluja tehdessä, että kuudennen haastattelun tehtyäni huomasin aineiston sisällön toistuvan useamman teeman kohdalla, joten voidaan päätellä aineiston saavuttaneen joiltain osin kylläntymisen eli saturaation. Tämä nähdäkseni osoittaa, että aineisto oli tutkimuksen tarpeisiin riittävä ja tukee tutkimuksen luotettavuutta.

Teemahaastattelu oli menetelmänä toimiva, kun tutkimuksen tavoitteena oli nuorten kokemus Ysiplussasta. Vapaamuotoinen ja keskustelunomainen haastattelu toimi nuorille ja he saivat sanallistettua kokemuksia, vaikka välillä kokemusten sanallistamista tehtiin yhdessä, mikäli jonkun asian ilmaisu tuotti vaikeuksia. Haastattelut myös toteutettiin yksilöhaastatteluina, mikä teki haastattelutilanteista luottamuksellisia ja uskon, että nuorten oli helpompaa kertoa kokemuksistaan totuudenmukaisesti. Halusin myös sisällyttää tuloksiin paljon sitaatteja, jotta nuorten kokemukset olisivat mahdollisimman hyvin esillä. Perustelen tätä sillä, että tutkimuksen johtopäätöksiä voi peilailta nuorten sitaatteihin ja todeta, ovatko johtopäätösten tulkinnat perusteltuja. Johtopäätöksiä

on myös pyritty heijastamaan olemassa olevaan tietoon, mikä tukee myös osaltaan tutkimuksen luotettavuutta.

Mielestäni Ysiplussan osalta voisi vielä tehdä jatkotutkimusta, etenkin sen vaikuttavuuden osalta. Koska opetuksessa on tavoitteena peruskoulun päättötodistuksen nuorten hyvinvoinnin lisääminen, olisi mielenkiintoista nähdä tutkimusta siitä näkökulmasta, millaisia muutoksia nuorten hyvinvoinnissa tapahtuu Ysiplus-opetuksen aikana. Tämän tyyppinen tutkimus voisi avata selkeämmin sitä, miten Ysiplussan hyvinvointiin keskittyvät pedagogiset menetelmät toimivat käytännössä. Toinen mielenkiintoinen tutkimusnäkökulma voisi liittyä Ysiplus-opetuksen jälkeiseen aikaan ja tutkia sitä, millaisia nuorten opintopolut ovat toisella asteella Ysiplussan jälkeen ja miten ne vertautuvat esimerkiksi joustavassa perusopetuksessa tai normaalissa perusopetuksessa oleviin nuoriin. Tällä tavalla saataisiin käsitystä siitä, antaako Ysiplus erilaisia eväitä nuorten tulevaisuuden opiskelua varten.

LÄHTEET

- Erityinen tuki. s.a. Opetushallitus. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/erityinen-tuki> [viitattu 5.11.2022].
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2022. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. 2.painos. Helsinki: Gaudeamus. E-kirja. Saatavissa: <https://www.ellibrary.com/book/9789523458123> [viitattu 2.11.2022].
- Hämäläinen, T. & Palo, S. 2014. Työpajapedagogiikka. Valmennuksen pedagogisia lähtökohtia työpajalla. Valtakunnallinen työpajayhdistys ry. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://docplayer.fi/933385-Tyopajapedagogiikka-valmennuksen-pedagogisia.html> [viitattu 15.11.2022].
- Joustava perusopetus. s.a. Opetushallitus. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/joustava-perusopetus> [viitattu 27.9.2022].
- Jyväskylän kaupunki. s.a. Joustava perusopetus (JOPO) ja Ysiplus-opetus. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.jyvaskyla.fi/opetus/tukea-koulunkayntiin-ja-kasvuun/joustava-perusopetus-jopo-ja-ysiplus-opetus> [viitattu 15.9.2022].
- Kautto, T. & Lehtipää, K. 2014. Mikä ihmeen taidetyöpaja? Jyväskylän kaupunki. Voimalaitos. Nuorten taitopaja-hanke. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://www.jyvaskyla.fi/sites/default/files/2022-02/Mik%C3%A4%20ihmeen%20Taidety%C3%B6paja.pdf> [viitattu 14.11.2022].
- Kumpulainen, K., Mikkola, A., Rajala, A., Hilppö, J. & Lipponen, L. 2014. Positiivisen pedagogiikan jäljillä. Teoksessa Uusitalo-Malmivaara, L. (toim.) Positiivisen psykologia voima. Jyväskylä: PS-kustannus. E-kirja. Saatavissa: <https://kaakkuri.finna.fi/Record/kaakkuri.218560> [viitattu 16.11.2022].
- Leskisenoja, E. & Sandberg, E. 2014. Positiivinen pedagogiikka ja nuorten hyvinvointi. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Maamot.fi. 2019. Ohjauksen taustateoriaa – eväitä oman ohjaajuuden kehittämiseen. Maahanmuuttajien ohjauksen ja neuvonnan tuki. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://maamot.fi/wp-content/uploads/2019/08/Maamot-Ohjauksen-tunnetuimmat-taustateoriat.pdf> [viitattu 17.11.2022].
- Mai, T. & Mäkinen, L. 2020. ”Nykyään huvittaa mennä kouluun”. Kokemuksia joustavasta perusopetuksesta. Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Sosiaali- ja terveysalan yksikkö. Opinnäytetyö. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-202005087940> [viitattu 27.11.2022].
- Mannerheimin lastensuojeluliitto. 2017. Yläkoulu alkaa. WWW-dokumentti. Julkaistu 7.7.2017. Saatavissa: <https://www.mll.fi/vanhemmille/tietoa-lapsiperheen-elamasta/elamaa-kouluikaisen-kanssa/elamaa-ylakoululaisen-kanssa/ylakoulu-alkaa/> [viitattu 27.11.2022].
- Manninen, J. 2008. Joustava perusopetus: JOPO-toiminnan vaikuttavuuden arviointi. Opetusministeriön julkaisuja 2008:36. Helsinki. Opetusministeriö.

Koulutus- ja tiedepolitiikan osasto. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://www.researchgate.net/publication/340350937_Joustava_perusopetus_JOPO_R_toiminnan_vaikuttavuuden_arviointi [viitattu 27.11.2022].

Mitä on perusopetus? 2022. Opetushallitus. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/mita-perusopetus> [viitattu 27.9.2022].

Numminen, U. & Ouakrim-Soivio, N. 2009. Joustava perusopetus, JOPO-toiminnan aloittaminen ja vakiinnuttaminen. Opetusministeriö. Koulutus- ja tiedepolitiikan osasto. Opetusministeriön julkaisuja 2009:26. PDF-dokumentti. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-485-727-7> [viitattu 29.09.2022].

Onnismaa, J. 2014. R.Vance Peavyn sosiodynaaminen ohjaus. *Aikuiskasvatus* 34, 296–300. Verkkolehti. Saatavissa: <https://doi.org/10.33336/aik.94111> [viitattu 17.11.2022].

Oppimisen ja koulunkäynnin tuki. s.a. Opetushallitus. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/oppimisen-ja-koulunkaynnin-tuki> [28.9.2022].

Oppivelvollisuuden laajentaminen. s.a. Opetushallitus. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.oph.fi/fi/kehittaminen-ja-kansainvalisyys/oppivelvollisuuden-laajentaminen> [viitattu 27.9.2022].

Oppivelvollisuuslaki 30.12.2020/1214.

Perälä, H. & Kuivanen, H. 2018. Joustavan perusopetuksen vaikutus – Entisten JOPO-oppilaiden kokemuksia joustavasta perusopetuksesta. Tampereen Yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta. Pro gradu -tutkielma. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://urn.fi/URN:NBN:fi:uta-201808272395> [viitattu 27.11.2022].

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006a. Havainnointi. KvaliMOTV – Menetelmäopetuksen tieto. Tampere. Yhteiskuntatieteellinen arkisto. WWW-dokumentti. Saatavissa: https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_4.html [viitattu 18.9.2022].

Saaranen-Kauppinen, A & Puusniekka, A. 2006b. Tutkimuksen arviointi – reflektointia. KvaliMOTV – Menetelmäopetuksen tieto. Tampere. Yhteiskuntatieteellinen arkisto. WWW-dokumentti. Saatavissa: https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L3_3_3.html [viitattu 27.11.2022].

Savela, S. 2020. Jessica Kaatila kyllästyi kouluun kasilla: ”Kun oli päivän pois, oli helppo olla toinenkin” – yläkoulupudokkaita on vähintään 4000. Yle. WWW-dokumentti. Julkaistu 11.5.2020. Saatavissa: <https://yle.fi/a/3-11343305> [viitattu 27.11.2022].

Takala, M. & Saarinen, M. 2020. Opettajan toimijuus muutoksessa – Yhteisopetusta pienin askelin. *Työelämän tutkimus* 18, 231–244. Verkkolehti. Saatavissa: <https://doi.org/10.37455/tt.97976> [viitattu 14.11.2022].

Uusitalo-Malmivaara, L. 2014. Hyveet ja luonteenvahvuudet. Teoksessa Uusitalo-Malmivaara, L. (toim.) Positiivisen psykologia voima. Jyväskylä. PS-kustannus. E-kirja. Saatavissa: <https://kaakkuri.finna.fi/Record/kaakkuri.218560> [viitattu 17.11.2022].

Vanhala, A. 2021. Suomi pärjää edelleen, mutta kirkkain kärki on karkaamassa – miksi suomalainen koulutusjärjestelmä ei enää menesty kuten ennen? *Iltä-Sanomat*. Verkkolehti. Saatavissa: <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000008508985.html> [viitattu 27.11.2022].

Vuori, J. s.a. Tutkimusetiikka ihmistieteissä. Teoksessa Vuori, J. (toim.) Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere. Yhteiskuntatieteellinen tietokanto. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menelmaopetus/kvali/tutkimusetiikka/tutkimusetiikka-ihmistieteissa/> [viitattu 27.11.2022].

Willberg, E. 2019. Ysiplussassa tavoitellaan hyvää elämää ja peruskoulun päättötodistusta. Teoksessa Kataikko, M.-S. ja hankkeen julkaisutyöryhmä (toim.) Kasvun maisema - Yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja kokonaisvaltaista kohtaamista. Jyväskylä: Kasvun maisema -hanke. Jyväskylän kaupungin nuorisopalvelut. 21–33.

Teemahaastattelurunko

Yleistä

- Miten menee, millainen päivä (lämmittely)
- Miten/miksi päädyit Ysiplussalle?
- Miten aiemmin koulu meni?
- Missä koulussa olit aiemmin?

Ysiplus

- kokemukset ysiplussasta ja opetuksesta
- eroavuudet entiseen/entisiin kouluihin (tilat, opetus, käytännöt, säännöt)
- suhteet muihin oppilaisiin
- suhteet opettajiin/kasvatusohjaajiin
- kokemukset omasta edistymisestä peruskoulun suhteen
- kokemukset yleisesti

Hyvinvointi

- Positiiviset kokemukset itsestä
- tuen saaminen yleisesti
- vaikutusmahdollisuudet
- itsensä toteuttaminen
- ryhmässä jäsenenä toimiminen
- tulevaisuuden kuva